

Eberew Eber buuj hã kerih do hahỹỹh

Ããs sa bahãnh P'op Hagã Do T'aah ky n'aa hahỹỹh

¹ P'ooj ub, hajõõ nuu me ër wahë makũũh* hã P'op Hagã Do maher'oot ta ky n'aa rod rahe'oot do hã. Ta see hadoo tamaher'oot paah, ta see hadoo tamaher'oot ta see pé noo gó. ² Hỹỹ kä, da hẽ kä, ta T'aah hã ër tamaher'ood kãn. Ta T'aah mo haj'aa hã P'op Hagã Do pahuuj wät paa badäk hahỹỹh, wë, sagõõh, papỹỹj, kamarab na-ããj hẽ. Sahõnh hẽ ta wë hanäng do ta T'aah gadoo da P'op Hagã Do ky däng. ³ Ta T'aah hã P'op Hagã Do kabaj'aa do kametëeh. Ta Yb, P'op Hagã Do hadoo né hẽ tii. Ta kyyh tak'ëp hejoonh doo me sahõnh hẽ tapahuuj wät do tamatakëë, baad tabahado had'yyt hẽ hyb n'aa, baad tanado mahãnh. Nesaa do ër h'yyb gó hanäng do tado hõm do jawén paa bä, hỹ pong jé, P'op Hagã Do hub hënh, takaweh'ëeh doo bä tabaso kãn, P'op Hagã Do bag'ããs doo bä. ⁴ Ããs sa bahãnh ti tanu gadäg kãn, tak'ëp tahyb n'aa jawyg däk do hyb n'aa ããs sa bahãnh P'op Hagã Do an'oo däk do hyb n'aa. ⁵ Ããs sa bahãnh tawén hadoo, dooh “Tah ÿ õm. A yb ÿ hado däk naga hẽ”,† P'op Hagã Do anoo bä ããs sa hã. Dooh na-ããj hẽ ããs hã “ÿ né da a Yb, õm kä Tah ÿỹ”,‡ tanoo bä. Ta

* **1:1** Eber buuj sa wahë makũ tii. Ta wakãän tama erih do hyb n'aa, ër wahë makũũh tawén näng. Eber buuj sa uuh ti Judah buuj.

† **1:5** Saaw-Mo 2.7 ‡ **1:5** 2 Samuëw 7.14

T'aah hã ti tabaher'oot. ⁶ Ta kyy kerih do bód see hã hahỹỹ da P'op Hagä Do kyyh badäk hahỹỹ hã ta T'aah wah'ëeh hadoo do tamejũũ noo gó:

“Ỹ karën sahõnh hẽ ããs raweh'ëeh.”[§]

⁷ ããs ky n'aa hã kä hahỹỹ da P'op Hagä Do kyyh:

“ããs karom ỹỹ, tabahëm do hadoo rabahadoo ỹ an'oo bã.
Tëëg hõõ hadoo ỹ an'oo bã na-ããj hẽ karom ỹỹ hã”,
näng ta kyyh.**

⁸ Ta T'aah ky n'aa hã kä hahỹỹ da P'op Hagä Do kyyh:

“Õm da tabagã n'aa had'yyt hẽ, P'op Hagä Doo.
Mabag'ããs do hã baad mamoo wät.

⁹ Baad hadoo do ti makamahăn doo.
Tak'ëp maganen'aak taw'ããts hẽ nadoo doo.
Ti hyb n'aa P'op Hagä Doo, mah'yy kaha'eeh doo,
õm tasëew hõm,
tak'ëp mah'yy gadajang tan'oo bã a hata mahăn.

¹⁰ Hahỹỹ da na-ããj hẽ P'op Hagä Do kyyh ta T'aah ky n'aa hã:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,
õm né ti sahõnh hẽ tadu dahäng noo gó badäk hahỹỹh,

§ **1:6** Dew-Teronom 32.43. Saaw-Mo 97.7
104.4 †† **1:9** Saaw-Mo 45.6-7

** **1:7** Saaw-Mo

wë, papỹỹj, kamarab, sagõõh na-ããj hë pahuuj wät doo.

¹¹ Ta ti sahõnh hë gawatsik da.

Tii d' nado õm. Õm da awäd had'yyt hë.

Ji saroor ahãnh do hadoo badäk hahỹỹh,

wë, papỹỹj, kamarab, sagõõh na-ããj hë.

¹² Ji hatsë ji apõõs doo da mabad'oo da sa hã.

Mawareem da, ji saroor ji wareem doo da.

Tii d' nado õm.

P'ooj ub mabawät doo da,

tii da mabawäd had'yyt hë da.

Doo makawareem bä.

Õm da awäd had'yyt hë.”^{‡‡}

¹³ Doo noo gó ããs sa hã P'op Hagä Do her'ood bä:

“Aso hup ỹỹ hënh, si ỹ mabag'ããs hyb n'aa a majĩĩ
ỹ nes'ëëm bä kä.”^{§§}

¹⁴ ããs kä, sahee hedoo doo, P'op Hagä Do mejũũ do moo bok do tii. P'op Hagä Do mejũũ ramasa hyb n'aa ta jawén ta wë hedëp doo.

2

¹ Ti hyb n'aa kä, ããs sa bahãnh Jesus bahadoo do hyb n'aa, taw'ããts hë ta bahãnh baad ub ër hyb n'aa matakëë ta ky n'aa hanãm do ër maa napäh do hã, ta s'ee hënh, dawëë ta mahãnh ër h'yyb nawät hyb n'aa. ² Ky n'aa jaw'yyk né hë P'op Hagä

^{‡‡} **1:12** Saaw-Mo 102.25-27 **§§** **1:13** Saaw-Mo 110.1 hã takerii däk tii. Ta T'aah hã tabaheer'oot ta tii.

Do kyyh p'ooj ub ããs Mosees sa hã ratab'eës doo.*
 Sahõnh hẽ ta ti ky nadah'eeh doo, ty n'aa ges'yyk
 doo, raky nadaheeh do pénh né hẽ ragadoo paa
 baad nadoo do ta sãm. ³Tii d' tahadoo do hyb n'aa,
 dooh da ẽr kedëeb bã P'op Hagã Do ji tarejãã do
 mahãnh, tak'ẽp baad hadoo do ẽr ted'ëep do ky
 n'aa hã ẽr hyb n'aa manatakã bã, ta hã ẽr hyb n'aa
 nap'eed bã. Jesus, Tak'ẽp Hyb N'aa Jawyk Do né hẽ
 ti pooj jé sa hã tamaher'oot do ta ti ji ted'ëep do ky
 n'aa. Ta jawén, Jesus kyyh maa napãh doo, te hub
 né hẽ tii, rametã kãn ẽr hã kã. ⁴Ër hã ramaher'oot
 noo gó, ta metëe n'aa me, meuj n'aa nãng doo me,
 tapehuunh doo me na-ããj hẽ P'op Hagã Do metã
 kãn te hub né hẽ tii. Ta Sahee hã hana do ji hajaa
 doo, tah'yyb dãng doo da ji hã tanoo doo, ta tii me
 na-ããj hẽ tametëeh ta tii.

*Ëer, ta wakããn bahadoo Jesus hado dãk do ky
 n'aa hahỹỹh*

⁵Bẽ ỹ maher'oot hahỹỹh: Dooh ããs sa hã tado
 bã P'op Hagã Do an'oo dãk rabag'ããs hyb n'aa ta
 ti papuuj hedoo do ta karapee rababok doo bã, ta
 jawén hawãt doo, ta ky n'aa babã bẽ ỹ ma erih doo.
⁶Dooh ããs hã tan'oo bã ta ti rabag'ããs. Ti anãng
 P'op Hagã Do kyy kerih doo gó hahỹỹ da taher'oot
 doo:

“Dooh its ti ajyy.

Ti hadoo né hẽ sa hã mahyb n'aa esee, P'op Hagã
 Doo.

Dooh its badãk hahỹỹ hã habong doo.

Ti hadoo né hẽ mahag'ããs sa hã.

* **2:2** P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do tii, pã gatsebak do hã kerih
 do paah.

7 ããs hyb n'aa jewyk do yd jé kanahën d'os hë ajyy rahyb n'aa jewyk man'oo bã.†

Ti hadoo né hë, tak'ëp rahyb n'aa jew'yyk, tak'ëp rakawehëë däk man'oo bã.

8 Sahõnh hã rabag'ããs man'oo bã”,‡ näng mä ta kyyh.

Sahõnh hã rabag'ããs P'op Hagä Do an'oo bã kä, dooh mad'aak pé rabanag'ããs péh. Tii d' tahado né paawä, da hë dooh ër hapëë nä bã sahõnh hã rabag'ããs. 9 Ta ti nepä né paawä ër hã, ër hapäh Jesus, ta hã ta ti kerii däk do paa kaja däk doo. ããs hyb n'aa jewyk do yd jé Jesus bahadoo dó P'op Hagä Do an'oo bã paah, ji wë P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa sahõnh hë sa hyb n'aa tadajëp hyb n'aa. Hÿÿ kä, tahob wät do hyb n'aa paa dajëb, tak'ëp Jesus hyb n'aa jawyg däk, tak'ëp takawehëë däk.

10 Taw'ããts hë né hë P'op Hagä Doo, sahõnh hë tahana doo, ta hyb n'aa sahõnh hë hawät doo, Jesus hã tabad'oo doo: Jesus ahoop do hyb n'aa baad had'op Jesus wén hado kån tan'oo bã, hajök badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do taah hedoo doo, ta sii ta bag tak'ëp gabarëëh do mahang rababoo padëëk hyb n'aa kä. Jesus sa h'yyb tym dëëb P'op Hagä Do wë. 11 P'op Hagä Do hanaa né hë Jesus, tsyt hë P'op Hagä Do wë ji bawäd däk hanoo doo. Ti hanaa na-ããj hë ji, tsyt hë P'op Hagä Do wë haboo däk doo. Sét hanaa né hë ëër. Ti hyb n'aa

† 2:7 Hahÿÿ da na-ããj hë tahajaa ji erii bã: “Banadawëët do noo gó, ããs hyb n'aa jewyk do yd jé man'oo bã ajyy rahyb n'aa jewyk.”

‡ 2:8 Saaw-Mo 8.4-6

dooh Jesus nu mebyy bā “wakān haa” tanoo bā ēr hā, ¹² hahỹỹ da ta Yb hā tabaher'oot noo gó:

“Ỹ maher'oot da a ky n'aa wakān haa sa hā.

Õm ỹ ma ejām da sa hõõ gó, a hyb n'aa rakahet'aa doo bā.”§

¹³ Hahỹỹ da na-ãāj hē ta kyyh: “Ta hā da ỹ h'yy kasadā”,** nāng mäh. Tii bā ahõm nā ta kyyh: “Gēēt hahỹ ỹỹ, karapé haa sa sii, hā ỹ P'op Hagä Do anoo doo”,†† nāng mäh.

¹⁴ Ta karapee ramajyyw enäh do hyb n'aa, radab enäh do hyb n'aa, sa da hadoo Jesus bahado dāk. Tii d' tawén d'oo tadajëp doo me tagawatsiig hõm hyb n'aa Dijab,‡‡ dajëb hejój wē nāng doo, ¹⁵ ēr tabed'ëëp hyb n'aa kã ji dajëp ji jeỹỹm do mahānh. Dajëb ji jeỹỹm do hyb n'aa, sa karom he'ỹỹm doo gó habok do hadoo paa ēr p'ooj ub. Jesus ēr tabedëëb wät hỹỹ kã, baad ub, neỹỹm doo gó ēr babok hyb n'aa kã. ¹⁶ Wyt ta maab hē: Aj'y'y Jesus wén hado dāk, Abaraām panaa hedoo do tamasa hyb n'aa. Dooh ãās tamasa do hyb n'aa tado bā tii.

¹⁷ Ta wakāän hed'op tawén hado dāk, sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'ääät tabahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do wē, sa hā t'yyd mehĩĩn doo, P'op Hagä Do wē baad had'y'yt hē moo wät doo. Sa da hadoo tabahado dāk paah, tadajëp doo me nesaa do ēr moo bok do tabado hõm hyb n'aa. ¹⁸ Jesus ahob wät do hyb n'aa ta hā Dijab h'y'yb tatuk noo gó,

§ 2:12 Saaw-Mo 22.22 ** 2:13 Isajas 8.17 †† 2:13 Isajas 8.18 ‡‡ 2:14 Gereg kyy me ramaneëēnh Nesaa Do Yb, Dijab. “Ji taky n'aa tapa had'y'yt doo”, tahanäng pé ti Dijab.

Jesus hajaa tamasaa bä ji, da hẽ Nesaa Do Yb h'yyb tatuk doo. Tahapäh nyy da ji tamasa.

3

Mosees hyb n'aa jawyk do bahãnh Jesus hyb n'aa jawyk do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti hyb n'aa wakãn haa hedoo doo, tsyt hẽ P'op Hagä Do wë kasëew bong doo, ta jawén, hÿ pong jé ta pa bë babok hyb n'aa, taw'ããts hẽ Jesus hã bë hyb n'aa matakä. P'op Hagä Do ky n'aa rod ër wë tamejũ do tii. Ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë. Ti né hẽ ër h'yy kaha'eeh doo.

² Sahõnh hẽ ta hã P'op Hagä Do mejũ do Jesus moo wäd wäd had'yyt hẽ, p'ooj ub Mosees moo wäd wät doo da sahõnh hẽ P'op Hagä Do tób n'aa yt hã.*

³ Mosees hyb n'aa jawyk do bahãnh Jesus hyb n'aa jawyk. Panyyg ky n'aa gó bë ÿ maher'oot: Tób ky n'aa etsëeh do bahãnh tób tama do ky n'aa etsëeh.

⁴ Anyy né paawä sahõnh hẽ tób tahem'aa doo, ti bahãnh ti P'op Hagä Doo, sahõnh hẽ mo haj'aa näng doo. ⁵ Mosees kä, P'op Hagä Do karom, baad tamoo wät paa sahõnh hẽ P'op Hagä Do mejũ doo, tób ta yd kahesé do hã. Mosees moo wät do paa ta metëë n'aa P'op Hagä Do T'aah ky n'aa hã.† ⁶ Kristo

* **3:2** Tób P'op Hagä Do yd kahesé do pan'aa P'op Hagä Do ky gabuuj gó Mosees tamaa sooh do apäh ti P'op Hagä Do tób n'aa. Ta see pé noo gó P'op Hagä Do karapee na-ããj hẽ ramaneëenh P'op Hagä Do tób n'aa. Ti hyb n'aa, “baad ub Mosees moo wäd wät P'op Hagä Do karapee sa mahang”, tahanäng pé tii. † **3:5** Hahÿÿ da na-ããj hẽ tahajaa ji erii bä tii: “Mosees kä, P'op Hagä Do karom, baad tamoo wät paa sahõnh hẽ P'op Hagä do mejũ do P'op Hagä Do karapee tabahag'ããs bä. Mosees moo wät do paa ta metëë n'aa P'op Hagä Do T'aah ky n'aa hã.”

hã kä, P'op Hagä Do T'aah, baad tamoo wät P'op Hagä Do tób n'aa hadoo do hã kä. Ëër, Kristo hã h'yy ka'eeh do ti ta tób hadoo doo, neÿÿm doo me ër gadaa bã had'yyt hẽ ër hã taky däng doo. Ër h'yy ganejë hõm bã ër pooj jé ër gada do hã, ër kasab'ee do hã.

Taw'ããts hẽ dooh ji aba bã ji h'yyb ky n'aa hahÿÿh

⁷ Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do kyy kerih do hã ta Sahee her'oot doo da:

“Da hẽ, P'op Hagä Do kyyh bë maa napäh bã,
⁸ bë aba manä bë h'yyb, P'op Hagä Do wẽ rah'yy kawereem do paa da,

banawäng doo bã P'op Hagä Do rametyy noo gó.

⁹ Ta tii bã bë wahë makū ÿ ramehet'yy,
 40 ta baab noo gó rahapëë né paawä kabaj'aa do ÿ moo wäd wät do sa mahang.

¹⁰ Ti hyb n'aa ÿ kawajãän paa nanäng sa wë.
 Hahÿÿ d' paa ÿ her'oot sa ky n'aa, ‘Ta s'ee hënh had'yyt hẽ sa h'yyb bawät.

Dooh rakarën bã rabok bã ÿ karën doo da', näng paa kèh ÿÿ.

¹¹ Ti hyb n'aa ÿ kawajãän doo me, ky kaneh'ÿÿt doo me, ÿ ky däng hahÿÿh:

‘Dooh da ÿ an'oo bã ÿ benäm doo bã rajëë pä bã.
 Dooh da ÿ an'oo bã rakamehãäg ÿ ky däng doo bã’ ”,‡ näng P'op Hagä Do kyyh.

¹² Wakän haa hedoo doo, bë hyb n'aa matakä nesaa bë h'yyb nahadoo hyb n'aa. Bë hyb n'aa matakä bë h'yy kanae mahãnh, P'op Hagä Do

‡ 3:11 Saaw-Mo 95.7-11.

hawäd had'yyt do bë neréd mahãnh. ¹³ Taw'ãäts hë bë sahõnh hë bë h'yyb enäw bë da hadoo doo, da hë ji P'op Hagä Do bats'yyt nä bä, bë see ta h'yyb baa mahãnh nesaa do tamoo wät do ta hã wadii do hyb n'aa. ¹⁴ “Bë hyb n'aa matakä P'op Hagä Do bë neréd mahãnh”, ÿ wén mejũü bë hã, Kristo h'yyb hataa ër bahado däk do hyb n'aa. Kristo h'yyb hataa né hë ëer, baad had'yyt hë ër h'yy kasadëë bä ta hã, pooj jé ër du doo noo gó baad ër h'yy kasadä doo da. ¹⁵ Hahÿ tabaher'oot bä, “Da hë, P'op Hagä Do kyyh bë maa napäh bä, bë aba manä bë h'yyb, P'op Hagä Do wë rah'yy kawereem do paa da”, § ¹⁶ jaa ti P'op Hagä Do kyyh maa napäh doo, ta wë h'yy kawereem doo? Sahõnh hë Esit häj n'aa bä naa Mosees manyyh do né hë tii. ¹⁷ Jaa wë P'op Hagä Do kawajãän 40 ta baab noo gó? Nesaa do moo bok do wë takawajãän. Banawäng doo bä daap sa kamag baboo hõm. ¹⁸ Jaa hã ta ky kaneh'ÿÿt doo me P'op Hagä Do ky hadoo: “Doo h'ÿ an'oo bä da ÿ benäm doo bä rajëë pä bä. Doo h'ÿ an'oo bä rakamehãäg bä pa ÿÿ”? Ky nadah'eeh do hã ta ky däng tii. ¹⁹ Rah'yy kana'eeh do hyb n'aa né hë rawén nahajaa rajëë pä bä P'op Hagä Do benäm doo bä, ër hapäh.

4

¹ Ti hyb n'aa, tanahãnh nä do hyb n'aa ji P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, tabenäm doo bä ji h'yyb tym kameh'ãäk doo, taw'ãäts hë h'yyb eÿÿm doo me baad ër hyb n'aa matakëë, bë see nes'õõs hyb n'aa tii. ² Ta tii d' bë ÿ wén maher'oot, banawäng doo bä sa hã ramaher'oot do paa da, ër

hã na-ããj hẽ ramaher'oot P'op Hagä Do panyyg hanäm doo. Nanäng dooh ragado bã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, raky nadaheeh do hyb n'aa sa wób ky dah'eeh doo da.* ³ Ëër kä, P'op Hagä Do panyyg hanäm do ky dah'eeh doo, ër gadoo da P'op Hagä Do hanaa ji h'yyb tym kameh'ããk doo. Ky nadah'eeh do sa ky n'aa kä hahỹỹ d' paa P'op Hagä Do beher'oot:

“Ti hyb n'aa ỹ kawajããn doo me ky kaneh'ỹýt doo
me ỹ ky däng hahỹỹh:
'Dooh ỹ an'oo bã da ỹ benäm doo bã rajëë pä bã.
Dooh da ỹ an'oo bã rakamehããg ỹ benyyw hõm
doo bã.’”†

Raky nadaheeh do hyb n'aa né hẽ rawén ganadoo sa h'yyb tym kameh'ããk doo. P'ooj ub paah, badäk hahỹ tadu dahäng noo gó P'op Hagä Do benyyw däk paa tii.

⁴ P'op Hagä Do benyyw däk paa ta ti ër wén hapäh, hahỹỹ da ta kyy kerih doo gó taher'oot do hyb n'aa setsi däg kä ta ã ky n'aa hã, tapehuunh do jawén paa bã: “Setsi m' ta ã kä tamoo gawatsik. Setsi kä m' ta ã kä, P'op Hagä Do kameh'ããk tapehuunh do hyb n'aa.”‡ ⁵ Ta ti ky n'aa né hẽ na-ããj hẽ taher'oot hahỹỹ da tabaher'oot bã: “Dooh ỹ an'oo bã da ỹ benäm doo bã rajëë pä bã. Dooh da ỹ an'oo bã rakamehããg ỹ benyyw hõm doo bã.”

⁶ P'op Hagä Do benyyw däk né hẽ ji baym do hood, ji h'yyb tym kameh'ããk doo bã. Pooj jé P'op

* **4:2** Pawóp hẽ ky dah'eeh paah, Kareb, Josuwéh häd enäh doo. Ta wób dooh raky dahé bã, rawén ganadoo P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. † **4:3** Saaw-Mo 95.11 ‡ **4:4** Genesis 2.2

Hagä Do ky n'aa enooh do ky n'aa hanäm do maa nap'ëeh doo, dooh raky dahé bä, ti hyb n'aa dooh ragado bä tii. Ti hadoo né hē, ti abok nä ta wób sa pooj jé P'op Hagä Do benyyw däk rabajëng hyb n'aa ta gó. ⁷ Ti hyb n'aa p'aa hēnh P'op Hagä Do anoo ta tyw n'aa ji hã. Da hē ti tabanoo ta tyw n'aa ji hã. Hajõng ta baab jawén paa bä, raky nadaheeh do jawén paa bä, P'op Hagä Do ky däng paa ta tii, Dawi her'oot do hã, pooj jé ÿ erii wät doo. § Hahÿÿ d' ta kyyh:

“Da hē, P'op Hagä Do kyyh bë maa napäh bä, bë aba manä bë h'yyb”, ** näng mäh.

⁸ Josuwéh tado bä paawä ti hanoo do rakameh'ãäk doo, hëej sa hã taky n'aa enooh do tado bä paawä rakameh'ãäk doo bä, dooh ta jawén P'op Hagä Do her'ood bä paawä ta see pé ky n'aa ji kameh'ãäk doo. †† ⁹ Ti hyb n'aa kä, ti anyy däk tsyt hē kasëew däk do ji h'yyb tym kameh'ãäk doo, ta karapee hyb n'aa P'op Hagä Do benyyw däk doo. ¹⁰ Ta ti ji h'yyb tym kameh'ãäk do gad'oo doo, rakameh'ãäk da ramoo bok do jawén paa bä sa hã P'op Hagä Do karēn doo, P'op Hagä Do kameh'ãäk doo da né hē tapehuunh do tabahajaa do jawén paa bä. ¹¹ Ti hyb n'aa kä, taw'ãäts hē tak'ëp ër hyb n'aa tam'aah ji h'yyb tym kameh'ãäk do P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ër gadoo hyb n'aa, nabuj keh'ũüm doo,

§ 4:7 Pooj jé ÿ erii wät doo tawén näng, tæg eh do 3 hã pawóp nuu me ta ti taberii wät do hyb n'aa. ** 4:7 Saaw-Mo 95.7-8 †† 4:8 Josuwéh ti Kanaäh häj n'aa hēnh Isaraéw buuj mahũüm do paah.

ky nadah'eeh doo, p'ooj ub habong doo da ər nabok hyb n'aa.

¹² Ta ti ỹ wén her'oot, awät do hyb n'aa P'op Hagä Do kyyh. Tahajaa tabad'oo P'op Hagä Do karēn doo. Sēn-jeer séd demuun tahāw padēek do bahānh P'op Hagä Do kyyh hehām do hadoo. Sēn-jeer t'öp tabajəng doo da ji k'yy gahũũn gó, t'öp P'op Hagä Do kyyh bajəng ji h'yyb tym gó. Sahōnh hē ji h'yyb gó hanəng do tametyy, sahōnh hē ji hyb n'aa newēē do tametyy. ¹³ Sahōnh hē P'op Hagä Do pahuunh do mahang dooh kejən pé P'op Hagä Do mahānh. Sahōnh hē P'op Hagä Do bahapäh. Sahōnh hē wyt ta maab hē ta matym gó. Ta matym gó ər kametä dāk da ər metēeh hyb n'aa ta hā nyy da ər baboo bok paah.

Jesus ər ky n'aa rod wahē n'aa heh'äät P'op Hagä Do wē ky n'aa hahỹh

¹⁴ Ti hyb n'aa kā, ti anəng do hyb n'aa Jesus, P'op Hagä Do T'aah, ər ky n'aa rod wahē n'aa heh'äät do P'op Hagä Do wē, hỹ pong jé P'op Hagä Do wē hajēē suun doo, taw'ääts hē dooh ər h'yy keréd bā Jesus ky n'aa ər gado dāk do paa hā. ¹⁵ Taw'ääts hē ta tii hā ər h'yy kanerét ỹ wén nəng, ər ky n'aa rod wahē n'aa heh'äät do P'op Hagä Do wē tabahapäh do hyb n'aa né hē ər h'yyb nahejooj. Tahapäh ər hā kametēeh doo, ti na-āāj hē Nesaa Do Yb h'yyb tatuk do paa hyb n'aa sahōnh hā, ər Nesaa Do Yb h'yyb tatuk doo da né hē. Nesaa Do Yb h'yyb tatug né paawä ta hā, dooh nesaa do Jesus hā. ¹⁶ Ti hyb n'aa taw'ääts hē h'yy kasadä doo me P'op Hagä Do

ky ennyim do wë ër bahõm,‡‡ ër tat'yyd mehïin hyb n'aa, taky ennyim doo gó ër tamasa hyb n'aa baad tanadoo noo gó ër hã.

5

¹ Sahõnh hë sa ky n'aa rod wahë n'aa P'op Hagä Do wë takasëew hõm sa wakãän mahang, sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tabahadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do matym n'aa ta wë tamanaa hyb n'aa, sa masãäh wób P'op Hagä Do hã tama ejuu hyb n'aa na-ãäj hë, nesaa do ramoo bok do kado hõm hyb n'aa. ² Sa da hadoo sa ky n'aa rod tabahadoo do hyb n'aa, sa nemuun h'yyb nahejoonh do hyb n'aa, tahajaa kaja hë ta h'yyb tamahũũm bã h'yy gatamah do hyb n'aa hes'õõs do sa wë. ³ Sa da ta h'yyb nahejoonh do hyb n'aa, ta wakãän hyb n'aa had'yyt nado tama ejuu P'op Hagä Do wë. Ta hyb n'aa na-ãäj hë ky n'aa jaw'yyk do mejũũ P'op Hagä Do hã tama ejuu, nesaa do tamoo wäd wät do kado hõm hyb n'aa.

⁴ Dooh hajaa pé ta daaj hë takasëew bã sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tabahadoo hyb n'aa. P'op Hagä Do ti hasëm tii, Arãw tasëew hõm do paa hadoo. ⁵ Ti hadoo Kristo hã. Dooh ta daaj hë takasëew bã, dooh ta daaj hë takawehëe bã sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do tabahadoo hyb n'aa. P'op Hagä Do né hë tii, “Tah ÿ õm, hana ÿ õm”* hanäng do ta hã. ⁶ Hahÿÿ da na-ãäj hë Kristo hã P'op Hagä Do baher'oot ta kyy kerih do bód see hã:

“Sa ky n'aa rod wë ÿ had'yyt hë õm,

‡‡ **4:16** Ji h'yy kasadä doo me ji ky n'aa etsëe, tahanäng pé ta wë ji bahõm doo. * **5:5** Saaw-Mo 2.7

Merekisedek,[†] sa ky n'aa rod wë ÿ hadoo péh”,[‡]
näng mä ta hä.

⁷ Badäk hahÿÿ bä Jesus bawät noo gó tak'ëp taky n'aa etsëë P'op Hagä Do hä. Tak'ëp ta kyyh taky n'aa etsëë bä, haoot doo me na-ããj hë taky n'aa etsëë P'op Hagä Do hä, dajëb mahãnh ji hed'ëëp do hä. P'op Hagä Do ky daheeh taky n'aa etsëë doo, Jesus ky dahé had'yyt hë do hyb n'aa ta Yb karën doo. ⁸ P'op Hagä Do T'aah né hë paawä, nesaa do tahoop do hä tahapëë däk nyy d' tahanäng pé P'op Hagä Do hä ji ky daheeh doo. ⁹ Sahõnh hë ta Yb karën do ta hä kaja däk bä kä, sahõnh hë ta hä ky dah'eeh do sa h'yyb tym dëëb tabahado däg kãn. P'op Hagä Do pa had'yyt hë da rababok tan'oo bä kä. ¹⁰ Sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë, Merekisedek hadoo do Jesus bahado däk P'op Hagä Do an'oo bä.

Ji h'yy ganajëë hõm do Jesus hä ky n'aa hahÿÿh

¹¹ Hajõng ti anyy däk paawä ta ti ky n'aa bë ÿ maher'oot hyb n'aa. Ti hadoo né hë, hejooñh ji maher'ood bä ta ky n'aa, nayyw hë bë h'yy ganahoot do hyb n'aa ta hä. ¹² Bãp peej däg bë h'yy kae däk do hyb n'aa Jesus hä, ta wób paawä bë ma metëëk da hë ta ky n'aa. Ti hadoo né hë, dooh tagah'ood nä bä bë hä. Bë karën p'aa hënh ji ma metëëk bë hä. Jããm hë pooj jé P'op Hagä Do ky n'aa bë rama metëëk do paa ji ab'aanh bë karën. Karapee t'aah ta ÿÿn bii gamyyj karën doo, ta tä nawëh nä do hadoo bëëh. ¹³ Bii karën nä doo,

[†] 5:6 Genesis 14.17-20 hä takerii däk ta ti Merekisedek panyyg.

[‡] 5:6 Saaw-Mo 110.4

karapee t'aah hadoo nãh, ji hã P'op Hagä Do karën do hã h'yy ganahoot nä doo. ¹⁴ Ta dab ti wahëh hedoo do sa tä. Hahÿÿ d' ÿ hanäng pé tii: H'yy gah'ood däk do ramaa napãh sahõnh hë P'op Hagä Do kyyh. Sa h'yyb gó rahyb n'aa newë had'yyt hë do hyb n'aa, rahapëë däk ny hadoo do baad ub, ny hadoo do baad nadoo doo.

6

¹ Ti hyb n'aa, taw'ããts hë ër hyb n'aa matakëë baad tagahoot hyb n'aa ër hã sahõnh hë ër hã Kristo metëeh doo, baad ër bahaja däk hyb n'aa. Taw'ããts hë dooh ër abaj had'yyt hë jããm hë pooj jé Kristo ky n'aa ër rama metëek doo. Taw'ããts hë dooh p'aa hënh ër abaj jããm hë pooj jé ër ma kamet'ëëg wät doo, daap hadoo do ji moo wät do ji eréd hõm do ky n'aa hedoo doo, P'op Hagä Do hã ji h'yy ka'eeh do ky n'aa hedoo doo, ² ji nu kemuun do ky n'aa hedoo doo, sa wahë n'aa sa moo radatoonh do sa nu gad'oo bã ky n'aa hedoo doo, dejëp do ragenä bong do ky n'aa hedoo doo, h'yy kana'eeh do P'op Hagä Do ky n'aa ety had'yyt hë do ky n'aa hedoo do na-ããj hë. Ër hapëë däk né hë sahõnh hë ta tii. ³ Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do an'oo bã, ër ma kametëek ër nahapãh nä doo, ër hapãh do takah'ũũm hyb n'aa, baad ër bahaja däk hyb n'aa kã.

⁴⁻⁶ Ta ti ÿ wén her'oot, dooh tahaja bã kã p'aa hënh P'op Hagä Do wë rah'yy kawereem bã Kristo tyw n'aa reréd bã, P'op Hagä Do panyyg hã rah'yy gah'ood däk do paah, P'op Hagä Do hanaa ramepëë däk do paah, P'op Hagä Do Sahee ragado däk do paah, P'op Hagä Do kyyh hanãm

do ramepëe dāk do paah, Kristo hejój ta jawén tabag'ãas noo gó tametëeh do rahapëe dāk do paa na-ãaj né hē. Kristo heréd hōm doo, dooh tahaja wād bā p'aa hēnh rah'yy kawereem P'op Hagā Do wē, p'aa hēnh P'op Hagā Do T'aah b'aa kajatsēk do hā rabepëem hadoo do hyb n'aa, sahōnh hē rabahapäh bā P'op Hagā Do T'aah ta wób raky n'aa rejāã ran'oo bā ta tii hā. ⁷ P'op Hagā Do ky n'aa edēng gēew naēng tōs gado had'yyt doo, ta danāh joom baad hawāng hanoo doo. ⁸ Tii d' nado gēew naēng hadoos do gado had'yyt né paawā jāām hē hawāng jawii hedoo doo, sasēng hedoo doo. Dooh gēew baad hadoo do tado bā. Edaa dāk P'op Hagā Do ky n'aa wasee tii. Tagadëeg ub tagawats'iik tii.*

⁹ Tii d' né ŷ baher'ood paawā najis haa, dooh h'yy gejë hōm do wób bē do bā hā ŷy. Baad hadoo do hā, ji h'yyb tym hedēp hanoo do hā bē h'yy kajāk, hā ŷy. ¹⁰ Ta ti ŷ wén hapäh bē hā, taw'ãats hē hadoo do hyb n'aa P'op Hagā Do bad'oo ji hā. Dooh da tamabaan bā bē moo bok do paah. Dooh da tamabaan bā ta hā bē kamahän do hyb n'aa ta karapee tsyt hē ta wē kasēew bong do bē masa do paah, da hē bē masa do na-ãaj né hē. ¹¹ Ti hadoo né hē, ŷ karēn paawā tsebé doo me, tak'ēp bē h'yyb hedoo doo me had'yyt hē bē bad'oo ta ti bē dajēb bā kā, baad bē gadoo hyb n'aa hŷ pong jé bē gahēen doo. ¹² Dooh ŷ karēn bā bē nehōj padäg bā. Taw'ãats hē P'op Hagā Do ky n'aa enooh do bē pooj jé gado dāk do rababok doo da bē babok.

* **6:8** Gereg kyy me tabaher'oot, "Tagadëeg ub tagatang." Tagadëeg ub tagawats'iik tahanäng pé tii, Gereg kyy me. Gēew ky n'aa gó ji tamaher'oot Jesus hā h'yy ganejë hōm do sa ky n'aa, h'yy gejë hōm do sa ky n'aa na-ãaj hē.

Baad rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, h'yy ganajëng doo me rababok do hyb n'aa, ti ragado däg kãn P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo kä.

P'op Hagä Do moo wät né hë ji hä taky n'aa enooh do ky n'aa hahÿÿh

¹³ P'ooj ub, Abaraãm hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh noo gó, ta daaj hë, ta häd gó taky däng, dooh taky kahÿÿd bä Abaraãm bahapäh hyb n'aa. Dooh P'op Hagä Do bahãnh péh, ti hyb n'aa ta häd gó né taky däng. ¹⁴ Hahÿÿ da Abaraãm hä taky n'aa enooh: “Öm ÿ ky n'aa edëng né da. Tak'ëp da takanekan a panaa”,† näng mä ta kyyh. ¹⁵ Tii bä h'yy ganajëng doo me Abaraãm gada do jawén paa bä, tagado däg kãn ta hä P'op Hagä Do ky n'aa eno däk do paah. ¹⁶ Baad ji karën bä ji ky dëë bä, ji bahãnh hyb n'aa jawyk do hä ji ky däng, te hub né hë ji her'oot do ta wób rabahapäh hyb n'aa. Tii d' ji adoo bä, dooh ji raky sëew wäd bä. ¹⁷ Tii d' paa P'op Hagä Do bad'oo. Ky kaneh'ÿÿt doo me ta häd gó taky däng, sa hä taky n'aa enooh noo gó. Tii d' tawén d'oo, ta jawén taky n'aa enooh do gadoo doo, dooh sa hä P'op Hagä Do ky kahÿÿd bä baad rabahapäh hyb n'aa. ¹⁸ Dooh P'op Hagä Do ahÿÿd bä ta kyyh. Dooh P'op Hagä Do noo kanesa bä. Pawóp hadoo do P'op Hagä Do wén her'oot ër hä, ëer, ta wë kedëeb wät doo, ër h'yy kahejój däk hyb n'aa, ër pooj jé ër gada do ër nerét hyb n'aa. ¹⁹ Baad ër gahëen ta wë né da ër babok ta jawén. Baad ër gahëen do ër h'yyb tahej'oonh ër h'yy gejë hõm mahãnh. Marakate ta jawyyg n'aa mesoo do hadoo bah'ood ahëm hõm mahãnh hadoo ti

† 6:14 Genesis 22.17

ër h'yy kahej'oonh doo. Ta ti ër kahej'oonh doo, P'op Hagä Do hä takahej'oonh. ²⁰ Ta tii bä, P'op Hagä Do matym gó Jesus bajëë suun ër hyb n'aa, ta majyyw me tabado hõm hyb n'aa nesaa do ër moo boo bok doo. Sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do P'op Hagä Do tób n'aa gawakõ t'õp gadäk doo gó sa masãnh majyyw tamahej'ëeh do hadoo né tii. Tii d' Jesus bad'oo do hyb n'aa ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë tabahado däg had'yyt hë kä, sa ky n'aa rod Merekisedek hadoo péh.

7

Merekisedek ky n'aa hahÿÿh

¹ Panang Sarëm häd näng do wahë n'aa paa ta ti Merekisedek. P'op Hagä Doo, Ta Bahãnh Hadoo Do wë sa ky n'aa rod. Abaraãm Merekisedek ma-muun paa Abaraãm babaaj nã bä ta wób sa wahë n'aa sa warahén sii hë taj'aa ketsë jawén paa bä. Tii bä m' Abaraãm Merekisedek ky n'aa edëë gëët. ² Ti m' Abaraãm bets'ëë hõm ta hä ta majiĩ hä tado hõm do uuh. Ji moo sahõnh hë ken'yyh do sét hë ken'yyh tets'ëë däk mã Merekisedek hä. “Sa wahë n'aa, baad had'op do moo hew'ëët doo”, tahanäng pé ti Merekisedek. Sarëm bä wahë n'aa m'. Sarëm bä wahë n'aa, “Sa wahë n'aa rakamanajë bong hanoo doo, rah'yyb enyyw padëëk hanoo doo”, tahanäng pé tii. ³ Dooh ji ky n'aa napëë bä ta yb, ta ÿÿn. Dooh ji ky n'aa napëë bä ta wahë makū tahana doo. Dooh na-ãj hë ji ky n'aa napëë bä tabenäng do ky n'aa, tadajëp do ky n'aa. Ti hyb n'aa sa ky n'aa rod had'yyt hë P'op Hagä Do

wë,* P'op Hagä Do T'aah sa ky n'aa rod had'yyt hë tabahadoo doo da.

⁴ Bë hyb n'aa newë, tak'ëp tahyb n'aa jawyk Merekisedek. Abaraãm, ër wahë makũũh, hyb n'aa jawyg né paawä, tets'ëë hõm ta majĩ hã tado hõm do uuh Merekisedek hã. Ji moo sahõnh hë ken'yyh do sét hë ken'yyh tets'ëë däk mä ta hã.

⁵ Rewi panaa wób, sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë hedoo doo, ti rahajaa ragahëën bã sa wakããn wë hanäng do uuh, Abaraãm panaa had'yyt né paawä. Tii d' tawén hadoo, tii da Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ do hyb n'aa.

⁶ Merekisedek, Rewi panaa nado né paawä, tagado däk Abaraãm wë hanäng do uuh. Ti m' Merekisedek ky n'aa edëë gëet Abaraãm, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do gado däk do paah.

⁷ Hỹỹ kã, wyt ta maab hë hahỹỹh: Ta bahãnh hyb n'aa jawyk do tii, ta yd jé hyb n'aa jawyk do taky n'aa edëng doo.† ⁸ Rewi panaa, Isaraéw buuj sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë, sa wakããn wë hanäng do uuh gah'ëën doo, ajyy ub tii. Rawehëh padëëk bã radejëp. Merekisedek

kã, Abaraãm wë hanäng do uuh gadoo doo, edëb had'yyt hë P'op Hagä Do kyy kerih do metëeh. Ti hyb n'aa sa ky n'aa rod Rewi panaa sa bahãnh tii.

⁹ Hahỹ hyb n'aa na-ããj hë Rewi panaa sa bahãnh Merekisedek hyb n'aa jawyk ji wén hapäh: Rewi panaa, sa wakããn wë hanäng do uuh gah'ëën doo, ti na-ããj hë repaag hõm hadoo Merekisedek hã sa wë hanäng do uuh, dooh nä né paawä Rewi ti

* **7:3** Ji ky n'aa nanapäh do hyb n'aa tabenäng doo, tadajëp doo, awäd had'yyt hë hadoo, dajëb né paawä tii. † **7:7** Abaraãm bahãnh Merekisedek hyb n'aa jawyk ji bahapäh ta tii hã.

noo gó. Merekisedek hã Abaraãm ep'aak do hã rabepaag hõm. Hahỹ hyb n'aa tahajaa ji her'oot tii: ¹⁰ Abaraãm Merekisedek mamuun noo gó, Abaraãm hã nã ta panaa see Rewi.

¹¹ Takaja dæg bã paawä sahõnh hẽ P'op Hagä Do karẽn do Isaraéw buuj sa ky n'aa rod Rewi hana do ramoo bok do hã, dooh hyb n'aa pé P'op Hagä Do asëm sa ky n'aa rod see Merekisedek hadoo péh, Arãw hadoo pé nadoo doo. Rewi panaa, Isaraéw buuj sa ky n'aa rod hedoo do radu doo noo gó ramoo bok doo, P'op Hagä Do an'oo däk Isaraéw buuj sa hã ta ky n'aa jaw'yik doo. Ta ky n'aa jaw'yik do mahang tamaher'oot nyy da Rewi panaa ramoo bok ta wë. ¹² Ti hyb n'aa, ta see pé sa ky n'aa rod takahỹd bã, ta nemuun né hẽ ky n'aa jaw'yik do kahỹt. ¹³ Ky n'aa jaw'yik do kahỹd dæg kãn er wén hapëe kãn, Jesus er Wahë N'aa, ta ky n'aa P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot do paah, dooh Rewi panaa tado bã. Jakóh t'aah see panaa tii. Ta ti sa mahang dooh noo gó taganã bã sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë. ¹⁴ Ta ti ỹ wén her'oot, wyt ta maab hẽ do hyb n'aa, Judah häd nãng do hanaa Jesus er wahë n'aa. Sa ky n'aa rod ky n'aa Mosees her'oot noo gó, dooh Judah panaa hã taky dëe bã sa ky n'aa rod rabahadoo hyb n'aa. ¹⁵ Wyt ta maab hẽ, takahỹd kãn ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wë, Rewi panaa nado wäd. Ti hyb n'aa takahỹd dæg kãn na-ããj hẽ ky n'aa jaw'yik doo, ji ky n'aa rod seeh, Merekisedek hadoo pé kaja däk do hyb n'aa kã. ¹⁶ Ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wë ti tawén bahado däk, Rewi panaa hyb n'aa nado, Mosees ky n'aa jaw'yik do mejũũ doo da. Ji

ky n'aa rod Jesus wén hado dāk P'op Hagä Do wë, takabaj'aa do hyb n'aa, tawäd had'yyt do hyb n'aa. ¹⁷ Tii d' tawén hadoo, hahÿÿ da P'op Hagä Do ky hadoo do hyb n'aa paa ta hã:

“Sa ky n'aa rod had'yyt hë da wë ÿÿ òm,
Merekisedek, sa ky n'aa rod wë ÿÿ hadoo péh.” ‡

¹⁸ Ti hyb n'aa kä, ta ky n'aa jaw'yyk do pooj jé kan'oo dāk do kado hõm kån hÿÿ kä nahejoonh do hyb n'aa. Dooh tahajaa péh. ¹⁹ Dooh noo gó Mosees ky n'aa jaw'yyk do haja bä baad had'op ji bahadoo, P'op Hagä Do wë ji bahõm hyb n'aa. Ti bahãnh baad hadoo do ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do an'oo dāk hÿÿ kä. Ta ti ta tyw n'aa me ër hajaa ër kaja bä P'op Hagä Do wë.

²⁰ Ta ky kaneh'ÿÿt doo me ta häd gó P'op Hagä Do ky däng paa ta ti papuuj hadoo do taban'oo dāk noo gó. Rewi panaa sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë rabahado padëek noo gó, dooh ta häd gó P'op Hagä Do ky dëë bä tanah'ÿÿt sa hã tanoo do ramoo bok doo. ²¹ Jesus kä ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tabahado dāk bä, ta ky kaneh'ÿÿt doo me P'op Hagä Do ky dëë kån tanah'ÿÿt doo. Hahÿÿ da ta kyyh ta hã:

“Baad ÿ ky däng hahÿÿh,
dooh ÿ h'yy kahÿÿd bã:
‘Sa ky n'aa rod had'yyt hë òm wë ÿÿ.’ ” §

²² Ky kaneh'ÿÿt doo me Jesus hã P'op Hagä Do ky däng do hyb n'aa, pooj jé Mosees hã taky n'aa

‡ 7:17 Saaw-Mo 110.4 § 7:21 Saaw-Mo 110.4

enooh do bahãnh baad ub hÿÿ kä ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë ji tamahũüm doo, ji hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. Jesus hyb n'aa takaja däk né hë ji hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo.

²³ Sa ky n'aa rod, Rewi panaa hedoo do hä kä, ta see dajëb bä paah, takah'ÿÿt paa ta seeh. Sa wahë n'aa gó radejëp do hyb n'aa, dooh sét ub haja bä P'op Hagä Do wë tamoo wäd had'yyt bä. ²⁴ Tii d' nado Jesus. Jesus awäd had'yyt hë do hyb n'aa, ji ky n'aa rod had'yyt hë P'op Hagä Do wë. ²⁵ Ti hyb n'aa, baad tabahajaa tedëëb bä ta hyb n'aa P'op Hagä Do wë hah'ũüm doo. Awäd had'yyt hë, sa hyb n'aa taky n'aa etsëë hyb n'aa.

²⁶ Ti hadoo pé né hë ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do ji karën. Baad tabahajaa ër tamasaa bä sahõnh hä. Baad ub ti P'op Hagä Do matym gó. Dooh baad nadoo do tamoo wäd bä. Dooh nesaa pé ta hä. Nesaa do moo bok do h'yyb nahado. Hÿ pong jé sahõnh hë sa bahãnh tabahadoo P'op Hagä Do an'oo bä. ²⁷ Dooh hyb n'aa pé sa ky n'aa rod wahë n'aa wób rabahed'oo doo da tamoo wäd bä. Ta ãh hä had'yyt hë P'op Hagä Do hä rama ejuu paa tii. Pooj jé, sa daaj hë nesaa do ramoo bok do hyb n'aa rama hej'uu, tii bä sa wakãän, Isaraéw buuj nesaa do ramoo bok do hyb n'aa rama eju kãn. Tii d' nado Jesus. Sét nuu me ub nesaa do ta wób ramoo bok do sãm tan'oo däk P'op Hagä Do hä, ta daaj hë takan'oo däk noo gó sa hyb n'aa tadajëp hyb n'aa.** ²⁸ Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ do hä, ajyy sa da hadoo do nemuun h'yyb nahej'oonh

** 7:27 Dooh hyb n'aa pé hajõõ nuu me tii d' tabad'oo.

do rakasëew dāk sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë rabahadoo hyb n'aa. Tii d' nado P'op Hagä Do ky kaneh'ÿÿt doo me taky däng do hã, Mosees ky n'aa jaw'yyk do jawén kan'oo dāk doo. Ta T'aah tasëew dāk ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do tabahadoo hyb n'aa kã. Baad had'op had'yyt hë ta T'aah bahadoo P'op Hagä Do an'oo bä.

8

Jesus ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do P'op Hagä Do wë ky n'aa hahÿÿh

¹ Hahÿ ti bē ÿ maher'oot do mahang tak'ëp baad hadoo doo: Ti anyy dāk né hë ër ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät doo. Hÿ pong jé, P'op Hagä Doo, Sahõnh Ta Bahãnh Hadoo Do hub hënh, takaweh'ëeh doo bä tabaso dāk. ² P'op Hagä Do matym gó, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do mo haj'aa bä ër ky n'aa rod moo wät, badäk hahÿÿ bä sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa ajyy ratamaa sooh doo bä nado.*

³ Sahõnh hë ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do† rasëm P'op Hagä Do matym n'aa P'op Hagä Do wë tamanaa hyb n'aa, sa masããh wób P'op Hagä Do hã tama ejuu hyb n'aa na-ããj hë. Ti hyb n'aa taw'ããts hë Jesus Kristo na-ããj hë manaa P'op Hagä Do matym n'aa. ⁴ Badäk hahÿÿ bä Jesus awäd nä bä paawä, dooh sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tado

* **8:2** Esodo bód, tég eh do 26 hã takerii dāk ta ti sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa ky n'aa. Ta ti yt hã nado Jesus moo wät. † **8:3** Isaraëw buuj hã rama erih do hahÿÿh. Sa ky n'aa rod, Rewi panaa hedoo do sa ky n'aa tahe'oot tég nad'ëed is do 3 hã.

bä paawä, anyy däk do hyb n'aa Rewi panaa P'op Hagä Do hä rama ejuu doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo da. ⁵ Sa hä P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa, hỹ pong jé hanäng do häd hadoo do katamaa sooh do yt hä ti ramoo heb'ook. Dooh P'op Hagä Do bawät do heh'äät do tado bä ta ti tób ta yt hä ramoo bok do er wén hapäh, hahỹỹ da Mosees P'op Hagä Do maher'oot do paa hyb n'aa: “Mamoo wäd ta tii, hahỹ waëë hä a hä y metëeh do hadoo da, mahapäh do hadoo né hē.”[‡] Heh'äät doo, hỹ pong jé tii. ⁶ Baad ub né paawä sa ky n'aa rod Rewi häd näng do panaa ramoo bok doo, tak'ëp baad ub ti bahänh Jesus er ky n'aa rod moo wät doo. Tii d' tawén hadoo, ta tyw n'aa papuuj ta hyb n'aa P'op Hagä Do wë er kajaa Jesus anoo doo, p'ooj ub Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'oot do bahänh do hyb n'aa. § Tak'ëp baad ub ti bahänh na-ääj hē er hä taky n'aa enooh doo.

⁷ Pooj jé Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'ood wät do an'oo bä paawä, baad ub sahõnh hē taba-hadoo hyb n'aa, tii d' tado bä paawä, dooh hyb n'aa pé paawä ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do ky n'aa enooh péh. ⁸ Tii bä, P'op Hagä Do bahapäh bä, dooh né hē raky dahé bä Mosees sa sii takaner'ood wät doo, hahỹỹ da ta kyyh:

“Ti awät bë pooj jé papuuj Isaraéw buuj sii y kaner'oot doo,

[‡] **8:5** Esodo 25.40 § **8:6** Hahỹỹ d' tahanäng pé ti rakaner'oot do ky n'aa: Sinaih waëë hä P'op Hagä Do anoo paa sa hä ta ky n'aa jaw'yyk doo. Isaraéw buuj raky dahé bä, P'op Hagä Do ky n'aa edëng sa hä, taky däng paah. Tii bä ta kyyh ragadoo. “Ää ky daheeh da”, näk sa kyyh P'op Hagä Do hä.

Judah buuj sa sii na-ããj hẽ.

Ta tyw n'aa papuuj ÿ anoo da sa hã.

⁹ Sa wahẽ makũ sa sii ÿ her'ood wät do paa nahado da tii,

ÿ man'yyh noo gó Esit bä naa.

Raky nadaheeh do hyb n'aa paa sa sii ÿ ber'ood wät doo,

ÿ eréd hõm paa sa wahẽ makũũh”, näng mä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.

¹⁰ “Hahÿÿ da ta tyw n'aa papuuj

ta jawén Isaraéw buuj sa hã ÿ metëeh doo:

Sa h'yyb gó da ÿ banoo ÿ ky n'aa jaw'yyk doo.

Sa h'yyb tym gó da ÿ berih hadoo da ta tii.

ÿ da P'op Hagä Do rah'yy kaha'eeh doo.

Karapé haa d' tii.

¹¹ Ti noo gó da,

dooh hyb n'aa da rama met'ëëg wät sa da hadoo do kèh ÿ n'aa hã.

Dooh hyb n'aa da sa wakããn rama met'ëëg wät pé ÿ rabahapäh hyb n'aa.

Sahõnh hẽ da ÿ rabahapäh.

Hyb n'aa sakog is doo, hyb n'aa jewyk do sii hẽ ÿ da rahapäh.

¹² Tii d' tawén hadoo,

ÿ mabaan hõm da baad nadoo do ramoo bok do paah.

Dooh da ÿ hyb n'aa es'ee wäd bä nesaa do ramoo bok do paa.”** Näng mä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.

** **8:12** Jeremij 31.31-34

¹³ Sa sii takaner'oot do papuuj P'op Hagä Do ky däng do hyb n'aa, tado hõm pooj jé sa sii takaner'ood wät do paah. Ta säg däg tii. Edah tagawatsik. Ta tyw n'aa papuuj tan'oo däk.

9

Badäk hahÿÿ hã P'op Hagä Do raj'aa etsë do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti anäng paa pooj jé Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'ood wät do paa ky n'aa jaw'yyk doo, ji hã metëëh do nyy da P'op Hagä Do wë ji kajaa, ta hã ji hyb n'aa jaw'yyk hyb n'aa. Ti anäng paa na-ãäj hë badäk hahÿÿ bã P'op Hagä Do raj'aa etsë do tób n'aa, P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa ramaneëënh doo. ² Sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa katamaa sooh do yt hã, ta gawakõ tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew däk do ramaneëënh doo gó tagadahäng ta bag tyng, pãw tyng n'aa, P'op Hagä Do matym gó kametëëh do pãw n'aa na-ãäj hë. ³ Ta baa besuu n'aa bahãnh tagadäk ta gawakõ tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew däk do heh'äät doo. ⁴ Tii bã tabahäng k'ãäts tég gabarëëh do s'ëëb buu benyym do rabahej'uu do tyng n'aa. Tii bã tabahäng ta hood P'op Hagä Do ky n'aa enooh do rahyb n'aa esee do hood n'aa na-ãäj hë. K'ãäts tég gabarëëh do ta hã. Tii gó rabat'oonh hahÿÿh: Manah häd näng do hood k'ãäts gabarëëh do s'ëëb, Manah ta gó, Arãw tatu n'aa ta ts'ooh genä hõm doo, pä gatsebak do na-ãäj hë ta hã Jawéh ky n'aa jaw'yyk do kaherih doo. ⁵ Ta hood P'op Hagä Do ky n'aa enooh do rahyb n'aa esee do hood n'aa jó rabab'ëëh kabaj'aa do kég enäh do heen n'aa

kerubĩm ramaneëènh doo. Ta ti ganahaang gó P'op Hagä Do hejój kametëèh. P'op kerubĩm kæg ragad-abëèh, p'op naa sa kæg me rajasuu hyb n'aa ta ty gatsë. Ta tii bã, ta ty gatsë jó, P'op Hagä Do awug hõm nesaa do Isaraéw buuj ramoo bong doo.* Hỹỹ kä, babä ÿ erih do hã, dooh né paawä tahaja bã sahõnh hë ta ti hedoo do ky n'aa bë ÿ maher'ood bã, ⁶ tii da né hë sahõnh hë ta ti ragadebëèh sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa yt hã. Ta gawakõ pooj jé gadäk doo gó sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë rabahej'ëèh ta tii bã P'op Hagä Do wë ramoo heb'ooh do ramoo bok hyb n'aa. ⁷ Ta gawakõ t'õp gadäk doo gó jããm hë hajëè suun sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät doo. Sét ta baab ken'yih sét nuu me tabajëng ta tii bã. Tabajëè suun bã, tamajë had'yyt hë sa mas'ãã booj yb aj'yy majyyw P'op Hagä Do kahesé doo bã, h'yy gatamah doo gó nesaa do tamoo wät doo, ta wób moo bok do na-ããj hë kawug hõm hyb n'aa. Majyyw tamanajë bã, dooh né hë tahaja bã tajëè bã tii bã.

⁸ Ta tii hã P'op Hagä Do Sahee metëèh hahỹỹh: P'ooj ub, sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa ky n'aa jaw'yyk do yt hã rababok nä bã, dooh sa hã tagasëèts nä bã ta tyw n'aa hadoo ta gawakõ tak'ëp P'op Hagä Do wë kasëew däk doo hënh. Dooh tagasëèts nä bã sa wë ta tyw n'aa P'op Hagä Do wë tahanäng pé tii. ⁹ Da hë Kristo hã kaja däk do

* **9:5** Ta noo gatsë pong jé P'op Hagä Do kahesé sa hã. Ta ti tabasooch bã Isaraéw buuj sa rod n'aa P'op Hagä Do wë wahë n'aa rabana nesaa do ramoo bong do P'op Hagä Do bawug hõm hyb n'aa, takajesu däk hyb n'aa. Ti hyb n'aa ta noo gatsë na-ããj hë ramaneëènh “kajesu n'aa noo gatsë n'aa”, kajesu däk do hadoo do hyb n'aa nesaa do sa h'yyb gó hanäng do paah.

metëë n'aa ub sahõnh hẽ ta tii. Dooh P'op Hagä Do matym n'aa ramehen'aa doo, dooh sa masããh majyyw ta wë ramahen'aa do na-ããj hẽ tahaja bã baad tabahado däk tan'oo bã P'op Hagä Do hyb n'aa jew'yyk do sa h'yyb. ¹⁰Jããm hẽ ji awëh, ji awa, ji eëek do ky n'aa ub tii. Jããm hẽ naëng me sa hã renãm do ky n'aa tii. Papuuj kajaa do pooj jé ky n'aa jawyyg n'aa tii. Dooh t'õp ji h'yyb tenyyw bã.

Jesus majyyw ky n'aa hahỹh

¹¹Kristo kã, baad hadoo do ta tyw n'aa papuuj kaja däk do hã ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'ãät P'op Hagä Do wë tabahadoo noo gó, dooh tajëë suun bã P'op Hagä Do tób n'aa gó badäk hahỹh bã ajyy tamaa sooh doo gó, sa ky n'aa rod wób rabahed'oo doo da. Kristo bajëë suun tak'ëp baad tabahadoo bã. Hỹ pong jé, P'op Hagä Do matym gó né hẽ tabajëë suun. ¹²Kabara majyyw, booj yb taah majyyw nado ti t'ĩ hënh tamajë sun doo, sa ky n'aa rod wób rabahed'oo doo da. Ta majyyw né ti tamajë sun doo, tan'oo däk doo. Sét nuu me tii d' tabad'oo, P'op Hagä Do wë ër tabedëëb had'yyt hẽ hyb n'aa. Dooh hyb n'aa p'aa hënh tabab'aanh péh. ¹³Kabara majyyw, booj yb aj'yy majyyw, booj yb taah yỹnh raju däk do paa ooj naëng mahang kamekuuj däk do na-ããj hẽ, ta wób sa hã sa ky n'aa rod ratsawyh bã, baad rabahado padëëk p'aa hënh. J'ooj hẽ né paawä rabenyww bong ratsawyh

wät do an'oo bä,[†] p'aa hēnh rahajaa P'op Hagä Do tób n'aa hēnh rabahōm. ¹⁴ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, tak'ēp ta bahānh Kristo majyyw er h'yyb tabenām nesaa do ji moo wät do dajēb hanoo do mahānh, P'op Hagä Do hedēb had'yyt do wē er moo bok hyb n'aa kā. P'op Hagä Do Sahee hawäd had'yyt do hejój gó ta daaj hē Kristo kan'oo dāk P'op Hagä Do hā tadajēp noo gó. Dooh nesaa pé ta hā.

¹⁵ Ta ti hyb n'aa kā, Kristo né hē ti ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wē gasēets hōm doo, P'op Hagä Do asēew hōm do ragadoo hyb n'aa nahānh doo, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do sa hā. Tadajēp do me tabedēeb kán tii, Mosees ky n'aa jaw'yyk do sa hā mejūū do noo gó nesaa do ramoo bok do paa mahānh.

¹⁶⁻¹⁷ Ky n'aa jaw'yyk do ta see erii bä tametēeh hyb n'aa ta me jaa wē tabaym ta ma paa tadajēp jawén paa bä, jāām hē wē ym do gadoo ta ma paah, ta hā ky n'aa kenooh do paa dajēp bä kā. Dajēp né hē sahōnh hē rabahapāh bä, tii bä kerih do paa ky n'aa jawyyg dāg kán. Kerih do mo haj'aa nāng do edēb nā bä, dooh kerih do ky n'aa kajawyyg nā bä. ¹⁸ Tii da p'ooj ub Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'ood wät do hā. Jāām hē tahyb n'aa jawyg dāk sa mas'āā see radaj'ēep do jawén paa bä. Ta majyyw hyb n'aa taky n'aa jawyg dāk P'op Hagä

[†] **9:13** Mosees ky n'aa jaw'yyk do hyb n'aa, dooh rahaja bä P'op Hagä Do tób n'aa hēnh rahōm bä tób kamag nāng do yt hā hewäd nā doo, kamag hā, dajēp do paa k'yy hā na-āāj hē moo dāng doo. Rabenyyw bong hyb n'aa, p'aa hēnh P'op Hagä Do tób n'aa hēnh rabahajaa rabahōm hyb n'aa, ratsawyyh sa hā booj yb taah yñh hahiin do raju dāk do paa ooj naēng mahang kamekuuj dāk doo. Ta ti ky n'aa ti babā taheer'oot doo.

Do ky däng doo. Hahỹ d' paa tii: ¹⁹ Sahõnh hẽ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees maher'ood wät do jawén paa bä m' Isaraéw buuj sa hã, tado däk mä jawii isop häd näng do mooh, b'éé wii hahiin do sii hẽ m', ti m' tadatu booj yb taah wób majyyw naëng mahang kamekuuj däk doo gó. Ti m' P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do kerih do jó tatsawyyh, ti m' Isaraéw buuj sa hã tatsawyh hõm mä na-ãäj hẽ. ²⁰ Ti m' Mosees ky hadoo sa hã: “Jawéh kaner'ood wät do bë sii metëë n'aa hahỹ majyyw. Ta kyyh bë gado däk, bë kyyh Jawéh gado däk na-ãäj hẽ hahỹ majyyw metëëh”,[‡] näng mäh. ²¹ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do kerih do jó majyyw tatsawyh hõm doo da, tatsawyh wät na-ãäj hẽ P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa hã, sahõnh hẽ ta nahëë jó, sahõnh hẽ ta gó hanäng do jó na-ãäj hẽ. ²² P'eets hẽ paawä sahõnh hẽ takenyyw däk P'op Hagä Do wë sa masãäh majyyw hyb n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk doo gó takerih. Majyyw takanan'oo däg bä, dooh takawug hõm bä nesaa do ji moo wät doo. Tii da né hẽ Mosees ky n'aa jaw'yyk do baher'oot.

²³ Tii da né hẽ nag'aap hẽ ȳ etsén wät do renäm paa P'op Hagä Do mejüü, jããm hẽ hỹ pong jé hanäng do heen n'aa hado né paawä ta tii. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, hỹ pong jé hanäng doo, heh'äät doo, jããm hẽ takenyyw däk tak'ëp baad hadoo doo me, ji masãäh majyyw bahãnh baad hadoo doo me. ²⁴ Ti hyb n'aa, dooh Kristo ajëë suun bä P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa gawakõ tak'ëp ta wë kasëew däk do ajyy ratamaa sooh doo

[‡] 9:20 Esodo 24.8

gó. Hỹ pong jé hanäng do heen n'aa ub ta tii. Hỹ pong jé né hẽ taheh'ää́t bá ká Kristo bajëë suun, tanu dëë kán, t'ĩĩ hẽnh P'op Hagä Do matym gó ër taky n'aa etsëë hyb n'aa. ²⁵ Dooch hajõõ nuu me hỹ pong jé P'op Hagä Do matym gó Kristo ajëë suun bá ta daaj hẽ takan'oo dák hyb n'aa, sa ky n'aa rod wahë n'aa Rewi panaa rabahed'oo doo da. Sét ta baab kenäh had'yyt hẽ sa mas'ää́ majyyw me rabahej'ëéh tii, P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa gawakõ tak'ëp ta wë kasëëw dák doo gó. ²⁶ Hajõõ nuu me ta daaj hẽ Kristo kan'oo däg bá paawä, hajõõ nuu me Kristo bahob wät paawä badák hahỹ P'op Hagä Do pahuunh noo gó naa. Dooch tii da Kristo adoo bá. Sét nuu me ub, tabedaa dák bá ká badák hahỹ hã ji hawät do gawatsig hõm noo gó, Kristo kaja dák ta daaj hẽ takan'oo dák doo me, tadajëp doo me nesaa do tabawug hõm hyb n'aa. Dooch hyb n'aa p'aa hẽnh tabab'aanh péh. ²⁷ Sahõnh hẽ ji, sét nuu me né hẽ ji dajëp. Ji dajëp jawén paa bá ká P'op Hagä Do ky däng da nyy da ji tabad'oo, baad tado bá, baad tanado bá. ²⁸ Ti hadoo, sét nuu me Kristo, P'op Hagä Do H'yib Däng Doo, ta daaj hẽ takan'oo dák dajëb hã, ta dajëp doo me, ta majyyw me, nesaa do hajök do ramoo bok do tabawug hõm hyb n'aa. P'aa hẽnh da Kristo kajaa. Nesaa do ji moo wät do hyb n'aa nado tii ká. P'aa hẽnh tawén kaja kán da, ta hã gad'aa do tamahũm hyb n'aa P'op Hagä Do wë ká, ta tii bá raboo had'yyt hẽ hyb n'aa ká.

10

Jesus dajëp doo me ta tyw n'aa papuuu P'op Hagä

Do wë tagasëets hõm do ky n'aa hahỹh

¹ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Isaraéw buuj hã kan'oo däk do paah, baad hadoo do P'op Hagä Do ky däng do ta jawén kajaa do maëts ub tii. DooH heh'ääT do hỹ pong jé hanäng do tado bä. Ti hyb n'aa dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do haja bä baad had'op rabahadoo tan'oo bä. DooH baad had'op rabahadoo tan'oo bä sét ta baab kenäh had'yyt hë sa mas'ää see P'op Hagä Do matym n'aa ranaheb'ooH doo. Ti hado had'yyt né hë ran'oo bä.

² Ta ky n'aa jaw'yyk do haja bä paawä baad had'op rabahadoo tan'oo bä P'op Hagä Do wë han'aa do ta hã rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa, dooh hyb n'aa wäd pé paawä sa mas'ääh wób raneboh bëeh, P'op Hagä Do bawug hõm hyb n'aa nesaa do sa hã hanäng doo. Sa h'yyb gó hanäng do paa kawug hõm bä paawä, dooh rahyb n'aa es'ee wäd bä paawä nesaa do ramoo bok do paah. ³ Ta tii hã dooh né hë baad ji hado däg P'op Hagä Do matym gó. P'op Hagä Do matym n'aa ta baab had'yyt hë ramehen'aa doo, nesaa do awät nä sa h'yyb gó rahyb n'aa esee tan'oo bä. ⁴ Tii d' tawén hadoo, dooh né hë booj yb aj'yy majyyw haja bä, dooh kabara majyyw haja bä nesaa do ji h'yyb gó hanäng do tado hõm bä.

⁵ Ti hyb n'aa badäk hahỹh bä Kristo kajaa noo gó kä P'op Hagä Do hã taky hadoo:

“Sa mas'ääh majyyw a wë ramahen'aa doo, ti nado ti makarën doo.

A matym n'aa a wë ramahen'aa doo, ti nado ti makarën doo.

Ti hyb n'aa ÿ dab näng ÿ majyyw näng man'oo bä majyw ÿÿ ÿ banoo hyb n'aa ta sãm”, näng

paa ta kyyh.

⁶ “DooH magado bä òm rama heju doo.

DooH magado bä a matym n'aa a wë ramehen'aa doo, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do mabawug hõm hyb n'aa paawä”, näng mäh.

⁷ “Tii bä hahÿÿ da kèh ÿÿh:

‘Mahegãã P'op Hagä Doo. ÿ kaja däk,
a kyy kerih doo gó kèh ÿ n'aa takerih doo da,
makarën do ÿ moo wät hyb n'aa.’ ”*

⁸ DooH m' sa masããh majyyw, dooh m' P'op Hagä Do matym n'aa ta wë ramehen'aa doo, dooh m' ta wë rama ejuu doo P'op Hagä Do karën bä. DooH m' na-ããj hë takarën bä ta matym n'aa ta wë ramehen'aa doo, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do tabawug hõm hyb n'aa paawä. DooH m' ta ti tagado bä, näng mä Kristo kyyh pooj jé. Ti taky hadoo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejõ né paawä ta tii d' rabahed'oo. ⁹ Ta jawén hahÿÿ d' mä Kristo kyy kä: “Mahegãã P'op Hagä Doo”, näng mäh, “ÿ kaja däk, makarën do ÿ moo wät hyb n'aa kä”, näng mäh. Gawatsig hõm pooj jé sa hã kamejũũ do rabahed'oo do paah, ta ti taHer'oot do hã ji bahapäh. P'op Hagä Do gasëets hõm hÿÿ kä ta tyw n'aa papuu. ¹⁰ P'op Hagä Do karën do Kristo bad'oo do hyb n'aa, ta daaj hë Jesus Kristo kan'oo däk do hyb n'aa èr hyb n'aa tadajëp hyb n'aa, kado hõm nesaa do èr h'yyb tym gó hanäng do paah. Tsyt hë P'op Hagä Do wë èr tabasëew däg kãn. Sét nuu me dajëb hã takan'oo däk. Jããm né tii.

* **10:7** Saaw-Mo 40.6-8 hã takerii däk tii. Kristo kyyh ta Yb hã tii.

11 Ta äh hã had'yyt hẽ sa ky n'aa rod Arãw panaa hedoo do ramoo bok ramoo heb'ooh do P'op Hagä Do tób n'aa yt hã. Ta äh hã had'yyt hẽ rama ejuu rama ejuu do paa péh, dooh né paawä ta ti haja bä nesaa do ji h'yyb gó hanäng do tawug hõm bã. 12 Tii d' nado Jesus Kristo bad'oo hỹỹ kä. Sét nuu me ub takan'oo däk nesaa do ër moo bok do hyb n'aa tadajëp hyb n'aa. Jããm né tii kä. Tii d' tabad'oo do jawén paa bã hỹ pong jé, P'op Hagä Do hub hënh, ta hã P'op Hagä Do weh'ëeh doo bã tabaso däg kän. 13 Ti noo gó kä tagada ta majĩ P'op Hagä Do nes'ëem, Kristo raky daheeh P'op Hagä Do an'oo bã kä. 14 P'op Hagä Do hub hënh tawén so däg kän, sét nuu me ër hyb n'aa tadajëp doo me baad had'op rabahado padëek tan'oo bã tsyt hẽ P'op Hagä Do wë kasëew bong doo.

15 P'op Hagä Do Sahee na-ãäj hẽ ër tamaher'oot ta ti ky n'aa. Hahỹỹ da ta kyyh:

16 “Hahỹỹ da papuuj Isaraéw buuj sii ta jawén ỹ kaner'oot doo:
Sa h'yyb gó da ỹ banoo këh ỹ n'aa jaw'yyk doo.
Sa h'yyb tym gó da ỹ berih hadoo da tii”,† näng mäh.

17 Ti m' ahõm nä ta kyyh:

“Ỹ mabaan hõm da baad nadoo do ramoo bok do paah.

Ỹ mabaan hõm da ỹ mejũũ do raky nadaheeh doo”,‡ näng mäh.

† 10:16 Jeremii 31.33 ‡ 10:17 Jeremii 31.34

18 Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do mabaan hõm do hyb n'aa baad nadoo do ji moo wät do paa kä, dooh hyb n'aa wät pé ramoo heb'oooh do paa sa ky n'aa rod ramoo boo bä nesaa do kado hõm hyb n'aa paawä.

19 Hÿÿ kä wakān haa hedoo doo, Jesus majyyw hyb n'aa neÿÿm doo gó ər hajaa ər ajëë p'ëë hadoo ta gawakō tak'ëp P'op Hagä Do wë kasëew dāk do hadoo doo gó. P'op Hagä Do matym gó ər hajaa ər ahõm bä had'yyt hē ÿ hanäng péh. 20 Jesus dajëp doo me ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë tagasëets hõm. Ta baa besuu n'aa tatab'ëes tii. § Edëb had'yyt hē da jé ta ti tyw n'aa gó P'op Hagä Do wë hahõm doo. 21 Ti anäng ər ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tak'ëp hyb n'aa jawyk doo, hÿ pong jé P'op Hagä Do bawät doo bä bag'ãas doo. 22 Ta ti hyb n'aa, taw'ãäts hē ər h'yyb ehub doo me, baad ər h'yy ka'eeh doo me na-ãäj hē ər kah'üüm P'op Hagä Do wë. Dooh ər h'yyb ər taky n'aa tapa wäd bä Kristo an'oo bä. Baad ər bahado dāk na-ãäj hē P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa ər hajaa P'op Hagä Do wë ər ahõm bä.** 23 Taw'ãäts

§ **10:20** P'ooj ub, P'op Hagä Do tób n'aa yt hā ti anäng ta baa besuu n'aa pāan hebaan do s'ëëb. P'op Hagä Do kahesé doo bä noo gatsé n'aa tii. Dooh ji haja bä ta tii bä ji tabëej bä. Hÿÿ kä, Kristo hyb n'aa ər hajaa P'op Hagä Do wë ər ahõm bä. ** **10:22** P'ooj ub Isaraéw buuj rabahed'oo do ky n'aa gó tabeh'üüm. P'ooj ub, ranahaja bä P'op Hagä Do tób n'aa hēnh rahõm bä baad sa h'yyb nadoo do hyb n'aa, ratsawyyh sa hā booj yb taah ÿÿnh raju dāk do paa ooj naëng mahang kamekuuj dāk doo. Setsi ta āh tabahado dāk bä, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü rabehop. Tii bä kä, baad rabahado padëék p'aa hēnh. Tii bä rahajaa P'op Hagä Do tób n'aa hēnh rabahõm. Ti ky n'aa gó tabeh'üüm.

hē h'yy ganajëng doo me had'yyt hē ër gada baad hadoo do ër hã taky däng doo, ër gada ër hanäng doo. Ër hã ky däng doo, moo wäd had'yyt hē taky däng doo. ²⁴ Taw'ääts hē ër tyw n'aa esoos nyy d' ër bad'oo ër h'yyb mahũũm ër da hadoo doo, rah'yyb hadoo hyb n'aa, kamahän heh'äät do ër mahang takah'ũũm hyb n'aa, baad hadoo do ta wób wë ji moo wät do takah'ũũm hyb n'aa na-ääj hē. ²⁵ Taw'ääts hē dooh ër eréd bã P'op Hagä Do hyb n'aa ër kahet'aa doo, ta wób, h'yy gejë hõm do rabahed'oo doo da. Taw'ääts hē ta wób ër h'yyb en'yyim rah'yy gajëë hõm mahänh. Taw'ääts hē baad ta bahänh tii d' ër bad'oo, tabedaa däk Jesus matëeh do bë bahapäh do hyb n'aa.

²⁶ Bë h'yy gejë hõm manä ÿ wén näng bë hã, ji h'yyb haj'aa hē Jesus ji mak'yyts bã, nesaa do ji moo wäd nä bã had'yyt hē, ji hapëë däg né paawä baad hadoo do ky n'aa hã, hÿ jawén dooh tanyy wäd bã kä P'op Hagä Do hã ji anoo do pan'aa nesaa do ji moo wät do kawug hõm do sãm. ²⁷ Jääm né hē ti awät heÿÿm doo gó ji gada P'op Hagä Do ji taky n'aa etyy do baad nadoo do wë. Jääm né da tëëg hõõ tak'ëp haju do P'op Hagä Do majiï gawats'iik do ti awät da ta ti wë. ²⁸ P'ooj ub, Mosees ky n'aa jaw'yyk noo gó, radej'ëëp paa sahõnh hē Mosees ky n'aa jaw'yyk do mak'yyts doo. Tanyy bã pawóp hē, tamawoob hē ta ti hapäh doo, dooh né rat'yyd mehĩn bã ta ky n'aa jaw'yyk do mak'yyts doo. ²⁹ Nyy da bë hã? Dooh g'eeh ti bahänh P'op Hagä Do rejä da P'op Hagä Do T'aah makyyts doo, Jesus majyyw ty n'aa ges'yyk doo, P'op Hagä Do Sahee ji tat'yyd mehĩn do ky n'aa rejää doo? Jesus

majyyw né ti ta hyb n'aa ta tyw n'aa P'op Hagä Do wë gasëets hõm doo. Ta hyb n'aa né hë P'op Hagä Do wë rakasëew däk paah. ³⁰ Ër hapäh né hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hahỹ her'ood wät doo: “ÿ né ti sa sãm habaanh doo. ÿ né tii.”†† “Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa etyy da ta karapee”,‡‡ näng na-ãj mäh. ³¹ Tak'ëp ta äm n'aa näng P'op Hagä Doo, hedëb had'yyt do moo gó ji tarejã däg bã!

³² Taw'ãäts hë bë hyb n'aa es'ee nyy da baad bë babok p'ooy ub, panyyg hanäm do hã bë h'yy kadaw'uuh jawén paa bã. Tabad'op hë bë h'yy gejë hõm ti noo gó, baad nadoo do bë ahob né paawä. ³³ Bë hyb n'aa es'ee nyy da ta see pé noo gó bë raky n'aa rejã paah, nyy da paa bë rarejãã. Bë nado paa tii, ti noo gó rarejãã doo, bë hyb n'aa esee paah, bë masa paa ta ti hah'oop doo. ³⁴ Ti noo gó bë t'yyd mehĩn paa bë da hadoo do radewäts b'ëeh doo, bë masa paa sa hã. Tsebee gó bë gadoo ti noo gó bë ma rado hõm doo, ti bahãnh baad hadoo do nahãnh do ti awät bë pooj jé hỹ pong jé bë hapäh do hyb n'aa. ³⁵ Ti hyb n'aa bë h'yy gejë hõm manäh. Baad had'yyt hë Jesus hã bë h'yy kae bã, tak'ëp baad hadoo do bë gadoo da. ³⁶ Taw'ãäts hë h'yyb jawyg gó, h'yy ganajëng doo me bë gadoo bë ahoop doo, P'op Hagä Do karën do bë bahaja däk bã kã, bë gadoo hyb n'aa bë hã taky däng doo. ³⁷ Hahỹỹ da P'op Hagä Do kyy kerih do ta ti ky n'aa:

“Edaa däk da ti hawät do kajaa.
Dooh da tatabëej bã taky däng do noo gó.

†† **10:30** Dew-Teronom 32.35. ‡‡ **10:30** Dew-Teronom 32.36, Saaw-Mo 135.14

38 Karapé haa, matym ÿÿ gó baad hedo padëék doo,
rah'yy ka'eeh do hyb n'aa da rababoo had'yyt hë.
Doo da ÿ tsebee bã h'yy gajëë hõm do wë", näng
mäh. §§

39 Eër kä, dooh ta tyw n'aa heréd hõm do ër ado
bã, ragawatsig hõm doo hënh hahõm doo gó haboo
däk doo. H'yy ka'eeh do eër, nesaa do mahãnh
hedëp doo.

11

Ji h'yy ka'eeh do ky n'aa hahÿÿh

¹ Hahÿÿ d' tahanäng pé ti ji h'yy ka'eeh doo: Baad
ji bahapäh do ti ji h'yyb gó, ji gadoo né da ji pooj
jé ji gada doo. Te hub né hë, ti awät né da ji
nahapäh doo, baad ji bahapäh ji h'yyb gó. ² Rah'yy
ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do wén gadoo ër
wahë makũh.*

³ P'op Hagä Do hã ër h'yy ka'eeh do hyb n'aa,
ër hapäh hahÿÿh: Sahõnh hë badäk hahÿÿh, wë,
kamarab, papÿÿj, sagõõh na-ããj hë, ta ky gabuuj
né hë P'op Hagä Do pehuuj wät. Ji nahapäh doo
me tapehuuj wät da hë ji hapäh doo.

⁴ Baad ub Abéw makũ h'yy ka'eeh do hyb n'aa
baad hadoo do tama ejuu paah, ta hÿÿj Kaĩh ma
ejuu do nahado. Ti hyb n'aa baad né hë m' Abéw
P'op Hagä Do hã. Baad mä P'op Hagä Do hã Abéw
ma ejuu doo. Badäk hahÿÿ bã Abéw nawäd wäd

§§ 10:38 Habakuk 2.3-4. * 11:2 Èr wahë makũh tawén erii
wät, ta wakãän, Isaraéw buuj Jesus hã h'yy ka'eeh do tama erih do
hyb n'aa. Isaraéw buuj sa wahë makũ ti sa ky n'aa tamaher'oot doo.

né paawä, da hẽ nä tah'yy ka'eeh do paa ër hã tametëeh nyy da ji h'yy ka'eeh.

⁵ Aj'yy Enók häd näng do P'op Hagä Do masäg kãn ta wë ta hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa paah. Dooh paa Enók dajëb bã. Dawuh up mäh. Dooh rawyyd wäd bã P'op Hagä Do mahũũm do hyb n'aa. P'op Hagä Do Enók h'yyb enäw had'yyt hẽ tabawät do hã, ta wë P'op Hagä Do mahũũm do pooj jé.

⁶ Ji h'yy kanae bã, dooh ji haja bã P'op Hagä Do ji h'yyb enäw bã. Jé karën do P'op Hagä Do wë tahõm bã, jããm né hẽ tahajaa, P'op Hagä Do awät né hẽ taky dahé bã, baad hadoo do P'op Hagä Do anoo ta hã hesoos do hã taky dahé bã.

⁷ Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa Nowéh tatamaa jat marakate, ta ÿÿm, ta taah, ta taah äj raked'ëep do hood n'aa. Marakate tatamaa jat Nowéh P'op Hagä Do maher'oot jawén paa bã sa pooj jé hana do ranahapäh nä doo. Nowéh h'yy ka'eeh doo, ta metëe n'aa ta wób sa hã. Nesaa do hã ta wób raky n'aa kety däk, Nowéh h'yy ka'eeh doo da rah'yy kana'eeh do hyb n'aa. Ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa né hẽ baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa, tah'yy ka'eeh do hyb n'aa baad Nowéh wén hado däk ta matym gó.

⁸ Abaraãm h'yy ka'eeh do hyb n'aa tawén ky dahé wät P'op Hagä Do maher'oot noo gó hëej s'ee hënh tabahõm hyb n'aa, hëej ta hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo hënh. Abaraãm ky dahé wät, tatsyym kadoo, dooh né paawä tahapëe bã n'yy hënh ta ti hëej badäk. ⁹ Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa hëej ta hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo bã tabawäd wät ta s'ee hënh naa hadoo doo da. Ta tii bã jé pad'yyt hẽ takeh'ÿÿt. Sa masãäh byyh s'ëeb sa

tób rah'ÿÿt doo. Tii d' né paa Isak, Jakóh rabad'oo. Sa hã na-ããj hẽ P'op Hagä Do ky n'aa enooh paa hëej Abaraãm hã taky n'aa enooh do paah. ¹⁰ Ta tii d' paa Abaraãm rawén bok panang P'op Hagä Do mo haj'aa hã, nahãnh doo, hÿ pong jé badäk do ragada do hyb n'aa.

¹¹ Abaraãm h'yy ka'eeh do hyb n'aa, neta né paawä ta ÿÿm Sarah, tabëej däg né paawä ta baab n'aa ta ÿÿm sii tabetaah hyb n'aa, Abaraãm panaa nyy däk, P'op Hagä Do moo wät né hẽ ta hã taky däng do taky daheeh do hyb n'aa. ¹² Ti hyb n'aa kä, edaa däg né paawä tadajëp do ta t'aah benäng noo gó, sagõõh hawób däk, hood tæg hawób däg ta panaa ta jawén kä.

¹³ Abaraãm, Isak, Jakóh na-ããj hẽ radejëp sa hã P'op Hagä Do ky n'aa eno däk do paa ragadoo do pooj jé. Ti hadoo né hẽ, rah'yy kae had'yyt hẽ radejëp bä kä. Ti hyb n'aa, dawëë naa rahapäh hadoo sa hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah. Tsebee gó ragahëen ti sa h'yyb gó. Dooh m' badäk hahÿ tado bä sa panang heh'äät, sa nooh. Ta s'ee hënh naa, ta wób sa häj n'aa bä habok do hadoo mäh, sa nooh. ¹⁴ Sa häj n'aa pan'aa hes'oos do tii, ta ti hedoo do her'oot doo. ¹⁵ Dooh hëej reréd hõm do paa tado bä rah'yyb padëek doo. Tii d' tado bä paawä, rahaja paawä rababaaj nä p'aa hënh t'ii hënh. ¹⁶ Panang hÿ pong jé badäk doo, hëej reréd hõm do bahãnh baad hadoo do resoos. Ti hyb n'aa, dooh P'op Hagä Do nu mebyy bä, “ÿ ti rah'yy kaha'eeh doo”, ta her'ood bä. Tenyyw hõm sa panang pan'aa hÿ pong jé.

¹⁷⁻¹⁸ Abaraãm P'op Hagä Do metyy noo gó, taju

paawä ta t'aah Isak P'op Hagä Do wë. Tii d' tawén doo paawä, baad P'op Hagä Do hä tah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Isak, sét had'os do ta t'aah Abaraãm aju paawä, hahÿÿ da paawä P'op Hagä Do ky hadoo paa ta hä: “Isak hanaa da a panaa heh'äät.”†
 19 Abaraãm hä, P'op Hagä Do hajaa dejëp do ragenä boo bä tan'oo bä. Ti hyb n'aa, dooh né paawä Isak tadajëeb bä, ta t'aah tagadoo p'aa hënh, dajëp do mahang taganä wät hadoo.

20 P'op Hagä Do hä Isak h'yy ka'eeh do hyb n'aa taky n'aa edëng Jakóh, Esauh daheeh, sa pooj jé hawät do hä.

21 P'op Hagä Do hä Jakóh h'yy ka'eeh do hyb n'aa tadajëb pooj jé taky n'aa edëe wät mä pawóp hadoo do Joséh taah, tii bä m' ta tatu hä tanu hyy häng bä m', P'op Hagä Do taj'aa etsëe kån.

22 Joséh h'yy ka'eeh do hyb n'aa, tabedaa däk bä tadajëp doo, taky däng mä Esit bä naa Isaraéw buuj raban'yyh da ta jawén. P'op Hagä Do hä tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tamejüü sa hä nyy d' rabad'oo ta k'yy paa hä.

23 P'op Hagä Do hä Mosees yb, Mosees ÿÿn rah'yy ka'eeh do hyb n'aa Mosees benäng do jawén paa bä, tamawoob hë kamarab noo gó rajëjën mä Mosees. Anäm mä sa hä sa t'aah. Dooh m' rajëÿÿm bä häj n'aa wahë n'aa mejüü doo.

24 P'op Hagä Do hä Mosees h'yy ka'eeh do hyb n'aa, dooh takarën bä Paraóh toog t'aah ramaneënh karapee tanado wät bä kä. 25 Dooh takarën bä nesaa do moo heb'oooh do sa da tah'yyb hado bä. Dooh takarën bä sa sii tatsebee bä. Ji

† 11:17-18 Genesis 21.12

wad'iits ti ta tii, ta hã. P'op Hagä Do karapee, Isaraéw buuj, sa sii rarejãã do takarën tagadoo. ²⁶ Tak'ëp baad ub ta hã Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do kajaa do tagada do hyb n'aa ta hã raky n'aa rejãã doo. Tak'ëp ky n'aa gebah do Esit häj n'aa bã hanäng do bahãnh ti ta hã. Raky n'aa rejãã do tawén gadoo, baad hadoo do ta sãm tagada do hyb n'aa ta pooj jé. ²⁷ Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa né hẽ tawén eréd hõm Esit häj n'aa. Dooh Esit häj n'aa wahë n'aa kawajããn do tajeÿÿm do hyb n'aa tado bã. Dooh tah'yy gajëë hõm bã, P'op Hagä Do ji nahapäh do tahapëë däk do hyb n'aa. ²⁸ P'op Hagä Do hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tamejũũ Pas-kowa heen n'aa Isaraéw buuj ratab'ëës. Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tamejũũ b'ée majyyw repeets hõm sa tób noo bã, dajëb manaa do sa taah wah'ëeh hedoo do tanadej'ëëp hyb n'aa.

²⁹ Isaraéw buuj rah'yy ka'eeh do hyb n'aa rabatsëg hõm akajar Hahiin Do häd näng doo me, bawoonh do ji mahõm do hadoo. Esit buuj kã rakarën bã paawä rabatsëg hõm Isaraéw buuj sa jawén, pehãs mã naëng me.

³⁰ Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa Jerikó häd näng do panang hadë pä s'ëëb kajäg bëeh, setsi ta ãh noo gó Isaraéw buuj ranu haw'õöd bong jawén paa bã.

³¹ ÿñh Rahab häd näng doo, hajõk do sii he'ÿÿh do paah, tah'yy ka'eeh do hyb n'aa dooh tadajëb bã ta wób sa sii, panang babuuj P'op Hagä Do ky nadah'eeh do sa sii. Baad mã Rahab gadoo paa pawóp hadoo do Isaraéw buuj panang begã n'aa. Tamo n'aa jesuu, tajejën.

³² Badawëët paawä Gidejõn, Barak, Sãn-Sãw,

Jepeté, Dawi, Samuéw häd enäh doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod na-ãñj hẽ sa ky n'aa ji maher'ood bä. ³³ Rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa ta ti sa wób rado hõm sa majĩ hãj n'aa. Rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa baad P'op Hagä Do karẽn doo da ti sa wób rabag'ããs. Rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ragadoo. Rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do noo mesoo awad. ³⁴ P'op Hagä Do hã rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa tẽeg hõõ tak'ëp haju do mahãnh sa wób raked'ëëp. Rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa sẽn-jeer mahãnh raked'ëëp sa wób. Rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa, nahej'oonh do paa hejooj padëek. Rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa rakarejan sa majĩ sii rakaneb'oooh noo gó, sa majĩ ranes'ëëm. ³⁵ Ýÿj wób p'aa hẽnh ragadoo sa taah dejëp do mahang genä bong doo.‡

Sahõnh hẽ ta ti hedoo do ta wób rahapëë né paawä, h'y'y ka'eeh do wób rahoop sa hã rarejãã doo. Rahob had'y'yt hẽ, dejëp. Dooh P'op Hagä Do raky n'aa jejën bã raked'ëëp hyb n'aa paawä. Tak'ëp baad ji bawäd had'y'yt do hỹ pong jé, ragenä bong bã kä, ti ragahëën. ³⁶ H'y'y ka'eeh do wób raky n'aa rejãã, rahewyyh. H'y'y ka'eeh do wób ramoo mewyyt, ratsyym mewyyt haak sapuuw hadoo doo me, ragadahew'ëës doo gó radewäts b'ëëh. ³⁷ Pã me ramakut h'y'y ka'eeh do wób radejëp hyb n'aa. H'y'y ka'eeh do wób rabaa gehõg hõm seer me. H'y'y ka'eeh do wób sẽn-jeer me radej'ëëp. Jé pad'y'yt hẽ h'y'y ka'eeh do wób raked'ëëp sa majĩ mahãnh. Jããm hẽ b'ée byyh kabara byyh h'y'y

‡ **11:35** P'op Hagä Do ky n'aa rod sa hã masa do P'op Hagä Do hã rah'y'y ka'eeh do hyb n'aa tii.

ka'eeh do wób sa saroor. Dooh sa wë hanyys péh. Kasuud is paah. Rano n'aa masoo, rarahe-jää. ³⁸ Banawäng doo bä, waëë mahang, pä yb gabaho doo gó, k'ääts yt hã gabaho doo gó na-ääj hë rababok paah. Dooh rahyb n'aa p'eed bä badäk hahÿÿ bä hanäng doo. Baad had'op ta tii. Badäk hahÿÿ bä habong do wób, P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do sa bahãnh ta tii, baad hadoo doo. ³⁹ Baad ub ta ti sahõnh hë P'op Hagä Do hã, ta hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ti hadoo né hë, dooh paa ragado bä sa hã P'op Hagä Do ky n'aa eno däk do paah. ⁴⁰ Rawén ganadoo paa ta tii, baad hadoo doo, pooj jé taky n'aa enooh do bahãnh, P'op Hagä Do h'yyb däng do hyb n'aa sa hã ër hã na-ääj hë, séd demuun baad had'op ër bahadoo hyb n'aa kä.

12

Dooh ji h'yy gajëë hõm bä baad nadoo do ji ahob né paawä ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti hyb n'aa kä, hajök h'yy ka'eeh do paah, p'ooj ub habong do paa ër rahapäh do hyb n'aa, taw'ääts hë ër eréd hõm sahõnh hë ji tahewaat doo, baad nadoo do ji tamasoo do na-ääj hë. Taw'ääts hë h'yy ganajëng doo me P'op Hagä Do karën doo da ër aboo had'yyt hë hÿ jawén, tsyym kas'ÿÿ do h'yy ganajëng doo me rawaj'aah doo da rakajaa bä kä. ² Taw'ääts hë Jesus hã ër h'yyb padëëk. Ër h'yy ka'eeh do du na do tii, ër h'yy ka'eeh do kah'üüm hanoo do tii. Tak'ëp tsebé do ta pooj jé tagadoo tagada do hyb n'aa tagadoo paa b'aa kajatsëk do hã tadajëp doo. Dooh hyb n'aa Jesus nu mebyng pé ta

tii d' tadajëp do hã.* Tii bã kä, P'op Hagä Do sahõnh hẽ bag'ããs do hub hẽnh tabaso kãn, takaweh'ëeh doo bã. ³ Bẽ hyb n'aa newë nyy da dooh Jesus h'yy gajëë hõm bã, tak'ëp ajyy nesaa do moo heb'oooh do ta hã rakamajë né paawä. Bẽ hyb n'aa newë Jesus, bẽ h'yy gejë hõm mahãnh. ⁴ Bëëh, dooh dajëb bẽ ahob nã bã nesaa do hã bẽ h'yy keb'aah do hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'ãäts hẽ bẽ h'yy keb'aah né hẽ, bẽ h'yy gejë hõm manäh. ⁵ Bẽ mabaan hõm P'op Hagä Do kyyh bẽ tah'yyb en'yyim do hyb n'aa bẽ tamaher'oot doo. Bëëh, ta taah hã tabaher'oot tii. Hahỹỹ da ta kyyh ta kyy kerih doo gó:

“Tah ỹỹ, mamak'yyts manä mahỹỹnh do hadoo doo me Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do òm tametëëk doo.

H'yy gajëë hõm manä tak'ëp hadoo doo me òm tamaher'ood bã, òm tah'yy geãm bã.

⁶ Mahỹỹnh do hadoo doo me Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do metëëk takamahãnh do hã.

Sahõnh Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do gadoo doo, ta taah hedoo doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hewyyh hadoo ta see pé noo gó tametëëk hyb n'aa”,† nãng ta kyyh.

⁷ Baad nadoo do bẽ ahoop doo, bẽ tametëëk do pan'aa tii. Ta taah bẽ bahado däk do hyb n'aa, ta t'aah hã tabad'oo doo da bẽ hã tabad'oo ta ti metëëh. Sahõnh hẽ né hẽ sa taah hedoo do

* **12:2** Judah buuj sa hã, b'aa hã ji dajëb bã tak'ëp ji nu mebyng. Sa hã P'op Hagä Do ky n'aa was'ee däk do tii d' dajëp doo. Ti hadoo né hẽ, dooh Jesus nu mebyy bã, baad hadoo do ta pooj jé tagada do hyb n'aa. † **12:6** Proweh-Bijos 3.11-12

mahỹ̃nh hadoo doo me sa yb metëek. ⁸ Mahỹ̃nh do hadoo doo me P'op Hagä Do bë tama net'ëeg bä paawä, sahõnh hẽ ta taah tametëek doo da, tii bä dooh paawä ta taah heh'äät bë do bä. Ỹnh daap hetaah do taah hadoo paawä bë tii bä. ⁹ Èr karepé noo gó, èr yb badäk hahỹ̃y bã hanäng doo, mahỹ̃nh do hadoo doo me èr rametëek, èr wén weh'ëeh èr yb. Ti hyb n'aa taw'ääts hẽ ti bahãnh èr Yb hỹ̃ pong jé hawät do èr ky daheeh, ta pa had'yyt hẽ èr babok hyb n'aa. ¹⁰ Pawóp its ta baab noo gó ji yb ji rametëek baad hadoo doo me sa hã, èr rabaw'ëeh hyb n'aa. P'op Hagä Doo kä èr tametëek baad tabahadoo hyb n'aa èr hã, baad had'op, tsyt hẽ nesaa do mahãnh èr babok hyb n'aa kä, tsyt hẽ nesaa do mahãnh tabawät doo da. ¹¹ Ji hã rametëek doo, ji rahewyyh doo, dooh né hẽ ji genaag bä ta tii d' ji hã rabad'oo do ti noo gó. Hejooñh ji hã, datés ji hã. Ti hado né paawä, ta jawén kä, P'op Hagä Do mo haj'aa ji ahob wät do hyb n'aa ji h'yy ganyy däk bä kä, tak'ëp h'yyb nyyw gó baad had'op doo gó ji bawät tan'oo bä kä.

¹² Ti hyb n'aa kä, bëeh, h'yyb nahejooj padëek doo, bëeh, h'yyb nahedo padëek doo, taw'ääts hẽ bë h'yy kahej'oonh, bë h'yyb hedo p'aa hënh. ¹³ Taw'ääts hẽ tyw n'aa dajang doo me bë babok, h'yyb nahed'oo do rah'yy ganejè hõm hyb n'aa, p'aa hënh baad had'yyt hẽ Jesus tyw n'aa gó rababok hyb n'aa kä.

Dooch ji mak'yyts bä ji P'op Hagä Do maher'oot do ky n'aa hahỹ̃h

¹⁴ H'yyb nyyw gó bë aboo sahõnh hẽ sa wë. Tsyt hẽ, nesaa do mahãnh, P'op Hagä Do wë bë aboo

had'yyt hē. Tsyt hē nesaa do mahānh ji naboo bā, dooh da Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ji hapēē bā da. ¹⁵ Baad bē masaa bē da hadoo doo, dooh bē mahang makyys pé ji hā P'op Hagä Do ky enyym doo. Ji hā P'op Hagä Do ky enyym do makyys doo, ta hā h'yy gajēē hōm doo, baad nadoo do tadu n'aa, ta wób tah'yyb tatuk ta nemuun dawēē P'op Hagä Do mahānh rababok hyb n'aa. ¹⁶ Bē hyb n'aa matakä bē mahang tanaỹỹh hyb n'aa ta ỹỹm nadoo do sii, ta patug nadoo do sii. Bē hyb n'aa matakä bē mahang tananāng hyb n'aa P'op Hagä Do waneh'ēēh do Esauh makū bad'oo doo da. Sét ta waa hyb n'aa tesēem hōm, tan'oo dāk ta wah'ēē hadoo do paa ta hỹỹj hā. ¹⁷ Bē hapäh né hē, ta jawén, ta yb ky n'aa edēng takarēn bā, dooh ta yb gado wäd bā. Aód né paawä dooh tahaja wäd bā tahỹỹd bā tabad'oo do paah.

¹⁸ Ti hyb n'aa, taw'āāts hē h'yy ganajēng doo me baad had'yyt hē ēr h'yy ka'eeh. Baad ub né hē ta tyw n'aa papuu, p'ooj ub Mosees hā kametä dāk do bahānh tii. Dooh bē kaja dāg ji hapäh do waēē bahōō dāk doo bā, tak'ēp tabadagyp doo bā, bah'ood darung do bawät doo bā, ēr wahē makū rabad'oo do paa hadoo.‡ ¹⁹ Dooh bē maa napēē bā b'éé s'āān gamehỹỹh do ky ka'eeh doo. Dooh bē maa napēē bā P'op Hagä Do kyyh ām n'aa nāng doo, ta ti ramaa napäh do paa hadoo. Ramaa napäh bā m' rabetsēē P'op Hagä Do ky ym hyb n'aa sa hā ta her'oot doo. ²⁰ Tak'ēp rajeỹỹm do hyb n'aa, dooh m' rahaja bā ragado bā P'op Hagä Do mejūū doo: “Dajēp né da waēē hā moo dāng doo,

‡ **12:18** Ēr wahē makūūh tawén her'oot, ta wakāān Isaraéw buuj tama erih do hyb n'aa hahỹỹh.

bë masããh see na-ããj hë dajëp né hë da. Ji akut pä me tadajëp hyb n'aa”, § näng paa ta kyyh. ²¹ Tak'ëp mä ta äm n'aa näng Mosees hapäh doo. Ti hyb n'aa m' taky hadoo: “Tak'ëp ÿ kajajãn ta äm n'aa hä”, ** näng mäh. Ti hadoo paa sa hä.

²² Èr hä kä ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë tagasëets hõm. Pooj jé sa hä kametä däk do nahado tii. Waëe hadoo ji matym me ji nahapäh do wë, Sijõn häd näng do wë bë kaja däk. Jerusarënh hÿ pong jé badäk doo hënh, P'op Hagä Do hedëb had'yyt do panang wë bë kaja kãn. Tak'ëp hajök do äãs tseb'ee doo gó hÿ pong jé rakata padëek doo bä bë kaja kãn. ²³ P'op Hagä Do taah wah'ëeh hedoo do sa wë bë kaja däg kãn. Hÿ pong jé sa häd kerii däk. Sa wób bë bahado däk. P'op Hagä Do wë bë kaja kãn, sahõnh hë badäk hahÿÿ bä habong do ky n'aa etyy doo. Baad habok do paa hÿÿ kä baad had'op do hado däk do sa wë bë kaja kãn do hadoo.†† ²⁴ Ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do ky n'aa enooh do Jesus gasëets hõm do wë bë kaja kãn. Baad ta majyyw èr h'yyb tym tabenyww däk. Abéw majyyw nahado, k'ããts gó naa P'op Hagä Do hä tabetsëe P'op Hagä Do babaanh hyb n'aa ta säm.‡‡ Jesus majyyw etsëe hadoo P'op Hagä Do hä tamabaan hõm hyb n'aa sahõnh hë nesaa do èr moo bok do paah. ²⁵ Ti hyb n'aa bë mak'yyts manä Jesus èr tamaher'oot doo. P'ooj ub, P'op Hagä Do kyyh badäk hahÿÿ bä Mosees sa hä tamaher'oot

§ **12:20** Esodo 19.12-13 ** **12:21** Dew-Teronom 9.19 †† **12:23** Jesus hä ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa hÿ pong jé babuj n'aa ji bahado däk, dooh né paawä t'ï hënh ji awäd nä bä. Ti hyb n'aa né hë sahõnh hë tetsén do wë ji kaja däk tanooh. ‡‡ **12:24** Genesis 4.10

do mak'yyis doo, nesaa do hã raky n'aa kety däk tii. Ti bahãnh ji P'op Hagä Do rejãã do ër ahoop da hỹ pong jé naa ër tamaher'oot do ër mak'yyis bã. Dooh ër haja bã ër kejën bã ta ti mahãnh. ²⁶ P'ooj ub waëë Sinaih häd nãng doo bã sa sii P'op Hagä Do baher'oot noo gó, tak'ëp badäk hahỹ katajus wät ta ky haj'aa. Da hẽ kä hahỹ da P'op Hagä Do ky däng: “Sét nuu me ti awät nä badäk hahỹ had'yyt nado katajuus y an'oo bã. Wë na-ããj hẽ katajuus da y an'oo bã”, nãng ta kyyh. ²⁷ “Sét nuu me ti awät nä” taher'ood bã, gawatsig da tapehuunh do paa hahãnh doo, naym doo, tahanãng pé tii. Jããm né hẽ haym nahãnh doo. ²⁸ Ti hyb n'aa, panang banahãnh do ër gadoo da do hyb n'aa hỹ pong jé P'op Hagä Do bag'ããs doo bã, taw'ããts hẽ dooh ër eréd bã P'op Hagä Do ky enyym do ji hã. Taw'ããts hẽ takarën doo da, ër j'aa etsë ta hã. Taw'ããts hẽ P'op Hagä Do ër hyb n'aa jew'yyk ër hyb n'aa meuunh doo me. Taw'ããts hẽ ta wë ër kadadu doo me ër j'aa etsë ta hã. ²⁹ Taw'ããts hẽ tii d' ër bad'oo, tëëg hõõ sahõnh hẽ tagawats'iik do hadoo P'op Hagä Do ër h'yy kaha'eeh doo.

13

Nyy da ji bawät do ky n'aa hahỹyãh

¹ Taw'ããts hẽ bë kamahãnh had'yyt hẽ bë da hadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh doo. ² Taw'ããts hẽ baad bë gadoo bë tób bã ta s'ee hënh naa hena doo. Tii d' ta wób rabad'oo do hyb n'aa paah, ããs né ti ragadoo, dooh né paawä rahapëë bã ããs rado bã. ³ Taw'ããts hẽ ragadahew'ëës doo gó radewäts b'ëëh do bë hyb n'aa esee, bë masaa. Bë hyb n'aa

newë nyy d' bë karën paawä bë hä ta wób rado bä, bë tado bä paawä ênh radewäts b'ëëh doo. Bë hyb n'aa newë na-ãäj hë rarahejãã doo, bë hä pé hado né paawä ta tii.

⁴ Taw'ãäts hë bë sahõnh hë bë hyb n'aa jew'yyk ji katëë doo. Masuuj nado tii. Taw'ãäts hë ÿñh patug dooh ta ÿym tawad'ii bä ÿñh see wë. Taw'ãäts hë ÿñh na-ãäj hë dooh tawad'ii bä ta patug. Tii d' ÿ wén her'oot, baad nadoo do hä P'op Hagä Do ky n'aa etyy da sa ÿym nadoo do sii, sa patug nadoo do sii ha'ÿñh doo.

⁵ Bë kamahän manä dajëër. Taw'ãäts hë bë h'yy gadeja bë wë hanäng do hä. Tii d' bë ÿ wén maher'oot, hahÿÿ da P'op Hagä Do ky däng do hyb n'aa: “Doo òm ÿ eréd bä. A pa had'yyt hë ÿ bawät”, * näng mäh. ⁶ Ti hyb n'aa, hejoonh do èr hä takametä bä, dooh èr hyb n'aa tón bä. P'op Hagä Do hä èr h'yy kasadä do hyb n'aa hahÿÿ da èr hajaa èr ky hadoo:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do masa ÿ n'aa. Doo da ÿ eÿÿm bä.

Doo hajaa pé hä ÿ ramoo bok péh.”†

⁷ Bë hyb n'aa es'ee bë wahë n'aa bë h'yyb mah'üüm do paah, P'op Hagä Do panyyg bë rama-her'oot do paah. Bë hyb n'aa newë nyy da rababok paa radejëp bä kä. Taw'ãäts hë rah'yy ka'eeh do paa da bë h'yy ka'eeh.

⁸ Jesus Kristo dooh takahÿÿd bä. P'ooj ub tabawät doo da, da hë na-ãäj hë tabawät, hÿ

* **13:5** Dew-Teronom 31.6 † **13:6** Saaw-Mo 118.6-7

jawén na-ãáj hē tabawäd had'yyt da. ⁹ Ti hyb n'aa bē an'oo manä ta s'ee hēnh bē rah'yyb mahũũm hajõng hedoo do ta see ky n'aa me rama metēek doo me. Taw'ãäts hē ji wē P'op Hagä Do ky enyym do bē tah'yyb hej'oonh, baad bē h'yy kae had'yyt hē hyb n'aa. Sa waa, sa tä ratayy do hã bē hyb n'aa matakä manäh. Dooh ta ti masaa bä tayy do sa hã. ¹⁰⁻¹¹ Èr wē ti anyy däg kãn nesaa do èr moo bok do hado hõm doo, Jesus, èr hyb n'aa dajëp doo. Sa masããh wób majyyw Judah buuj sa ky n'aa rod wahë n'aa tamahũũm P'op Hagä Do tób n'aa gawakõ t'õp gadäk doo gó P'op Hagä Do matym gó, nesaa do ramoo bok do paa kado hõm hyb n'aa. Sa hã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa yt hã moo heb'ooh doo, dooh rahaja bä rawëë bä ta ti booj yb, kabara dab. Panang bahãnh rabaju hõm tii. Ta tii pé né hē, P'op Hagä Do matym gó nesaa do hado hõm do ti Jesus. ¹² Ta hã kaja däk sahõnh hē sa ky n'aa rod rabad'oo do paah. Ti hyb n'aa, Jesus na-ãáj hē ahob wät panang bahãnh, ta majyyw hyb n'aa tsyt hē P'op Hagä Do wē tabasëew hõm hyb n'aa ta karapee. ¹³ Ti hyb n'aa kä, panang bahãnh Jesus ramahũũm doo da, ta hã rarejãã do tabahoop hyb n'aa, taw'ãäts hē èr na-ãáj hē èr eréd hõm Jesus ganadoo do rabahed'oo doo. Taw'ãäts hē èr gadoo Jesus hyb n'aa èr raky n'aa rejã bä, Jesus gado däk do paa hadoo ta hã raky n'aa rejãã doo. ¹⁴ Ta ti ÿ wén her'oot, dooh babä èr panang heh'äät nahãnh do tado bä. Hÿ pong jé èr panang heh'äät do ti èr gada doo. ¹⁵ Jesus èr ky n'aa rod P'op Hagä Do wē tabahadoo do hyb n'aa, taw'ãäts hē Jesus wē èr bahõm èr j'aa etsëë had'yyt hē hyb

n'aa P'op Hagä Doo. Da hẽ er j'aa etsë doo, P'op Hagä Do matym n'aa hadoo né hẽ tii, P'op Hagä Do ji hyb n'aa jew'yyk do né hẽ tii. ¹⁶ Bë moo boo had'yyt hẽ baad hadoo do bë da hadoo do wë. Bë mabaan manä tii. Bë masaa had'yyt hẽ ta wób bë wë hanäng doo me. Bë mabaan manä tii. P'op Hagä Do matym n'aa hadoo tii. P'op Hagä Do h'yy gadajang ta tii hã. ¹⁷ Taw'ãäts hẽ bë ky dahé, bë hyb n'aa jewyyg Jesus hã h'yy ka'eeh do hyb n'aa bë wahë n'aa hedoo doo. Bë rahagãã had'yyt hẽ, rahapäh do hyb n'aa P'op Hagä Do wë rakametëeh hyb n'aa ta jawén kä nyy da paa bë rabahag'ãäs. Bë an'oo manä bë rahyb n'aa tón, baad nadoo do hyb n'aa ta ti bë hã. Ti hyb n'aa taw'ãäts hẽ bë ky dahé né hẽ, tsebee gó bë rabahag'ãäs hyb n'aa.

¹⁸ Bë ky n'aa ets'ëë äã hyb n'aa P'op Hagä Do hã. Äã hapäh, baad ub äã h'yyb. Baad ub äã baboo had'yyt hẽ äã karën. ¹⁹ Tak'ëp bë ky n'aa ets'ëë P'op Hagä Do banoo hyb n'aa nayyw hẽ ý matëeh hyb n'aa bë wë.

Ky n'aa kedëng do ky n'aa hahyÿh

²⁰⁻²¹ Ý karën P'op Hagä Doo, h'yyb nyyw ji hã hanoo doo, bë hã tabanoo sahõnh hẽ baad hadoo doo, takarën do bë bahajaa bë moo bok hyb n'aa. Ý karën Jesus Kristo hyb n'aa tamoo wät er h'yyb gó tagen'aak doo. Ta tyw n'aa papuuj nahänh do P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paa Jesus majyyw gasëëts hõm do hyb n'aa, p'aa hënh Jesus er Wahë N'aa ganä wät dejëp do mahang P'op Hagä Do an'oo bä. B'éé hagã n'aa wahë n'aa heh'äät do ti Jesus.‡ Taw'ãäts hẽ Jesus Kristo er j'aa etsëë

‡ **13:20-21** Èr hagã n'aa heh'äät tahanäng pé tii.

had'yyt hẽ. Ỹỹ. Tii d' né hẽ. Taw'ããts hẽ.

²² Wakãh haa hedoo doo, baad bë gado hahỹ bë ỹ ma erih doo gó bë ỹ maher'oot doo. Dooh tadawëd bã ỹ ma erih doo.

²³ Bë ỹ maher'oot, dooh ër hỹỹj hadoo do Tsi-moot ragadahew'ëës doo gó tag'ëëd wäd bã. Rado nyyh. Nayyw hẽ takaja bã babä, ỹ mahũũm da si ỹỹ, bë wë ỹ beg'ããs bã.

²⁴ Bë maher'ood ãã hyb n'aa esee bë wahë n'aa hedoo doo, sahõnh hẽ P'op Hagä Do karapee na-ããj hẽ. Itarija häj n'aa buuj Jesus hä h'yy ka'eeh do bë m' rahyb n'aa esee. ²⁵ Ỹ karën P'op Hagä Do ky enyym bë wë. Jããm hẽ kä.

Pop Hagä Do Panyyg Hanäm Do Hahÿÿh
The New Testament in the Nadëb language of Brazil
(BR:mbj:Nadëb)

O Novo Testamento na língua Nadëb do Brasil

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nadëb (Nadëb)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nadëb

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023
c5681c4e-55f8-5b64-badf-af07c5e28afc